

fuzinar

Leto XXIV

Ravne na Koroškem, 15. aprila 1987

Št. 4

IZ VSEBINE

- Milan Kučan: ZK se ne sme sprijazniti s krizo
- Iz osnovnih organizacij ZK
- Popravilo težke proge v Valjarni
- Pol leta ustvarjalnih nalog
- Podrejanje lastnega interesa skupnemu je osnovna demarkacijska črta v sozdu in širše
- Dobro delo vseh — aktiven sindikat
- Naše delo v februarju
- Ko gre za ljudi, se rado vleče
- Kako oblikujemo cene
- Nova telefonska centrala
- Delo kolektivnih izvršilnih organov
- Oskrba z energijo
- Nove knjige v strokovni knjižnici
- Po Mežiški dolini
- Zdravje
- Kultura
- Rekreativna in šport
- Drago Rožen
- Kadrovska gibanja
- Pet minut za leposlovje: Nastopi grobarček

OF živi v socialistični zvezi

Slovenska socialistična zveza se je na široko odprla k ljudem, v naš čas in v prihodnost. Takšna zmeraj bolj postaja resnična naslednica OF, ki je pred 46 leti znala združiti vse, kar je bilo v Sloveniji napredno, pošteno in zavedno, naj je bilo svetovno-nazorsko še tako različno. Skupen je bil sovražnik in skupen je bil cilj — svoboda.

Daljnovidno in modro naša socialistična zveza danes poziva k odkritemu, tvornemu in strpnemu trajnemu dialogu vseh, ki sicer morda različno mislijo, pa vsi dobro hočejo. To dobro pa pomeni izhod iz sedanje krize k blaginji na trdnih temeljih.

DOBRO IN SLABO IZ KOMERCIALE

Dobre novice iz sredine marca so bile:

— V Sovjetsko zvezo bomo prodali za okoli 400.000 klirinških \$ valjastih pip.

— S firmo SM Daman smo sklenili kooperacijsko pogodbo za izvoz izdelkov črne metalurgije v ZRN.

— Jeklotehna bo od naše železarnice začela kupovati več kot doslej, predvsem rezalno orodje.

Slabe novice:

— Ameriški kupci niso zadovoljni s kakovostjo naših valjev in armatur in zahtevajo bistveno izboljšanje.

— Zaradi mraza so bili dnevni kopi peska zamrznjeni in je Jeklolivarna primanjkovalo peska.

(Vir: podatki ravnatelja tozda Komerciala)

MILAN KUČAN V ŽELEZARNI

ZK se ne sme sprijazniti s krizo

25. 2. 1987 je obiskal Železarno Ravne Milan Kučan, predsednik CK ZKS s sodelavci. Ogle dal si je železarno, se seznanil s poglavitnimi značilnostmi poslovanja železarne in Rudnika Mežica ter z dejavnostjo ZK v železarni, nato pa se je pogovarjal s poslovodnimi delavci, s člani političnega aktiva železarne in s predstavniki občine Ravne in koroške regije. Povzemamo nekaj misli tov. Kučana.

Z vidika odgovornosti je ZK danes ranljiva. Zato ni ravno vedno prijetno biti komunist. Ugled ZK ni več odvisen od tega, kar je naredila pozitivnega v preteklosti, ampak od tega, kakšne perspektive lahko ponudi danes. ZK se ne sme sprijazniti s krizo. To je malomeščanska prilagodljivost, ki se je navadila živeti z inflacijo.

Perspektiva je v razmišljanju, kakšen socializem želimo Slovenci imeti v 21. stoletju. Vprašanje se glasi, ali bomo znali najti priključek k razvitemu svetu (pogoje za to ima-

mo) ali ne. Komunisti bi si morali postaviti visoke ambicije — drugo za naše ljudi ni privlačno. Naš program mora delovati povezovalno tudi za mlade strokovnjake. Če jim ne bomo omogočili ustvarjalnega dela, bo prišlo do bega možganov. Prav ustvarjalno delo strokovnjakov pa je tisto, kar imenu-

jemo našo naslonitev na lastne sile.

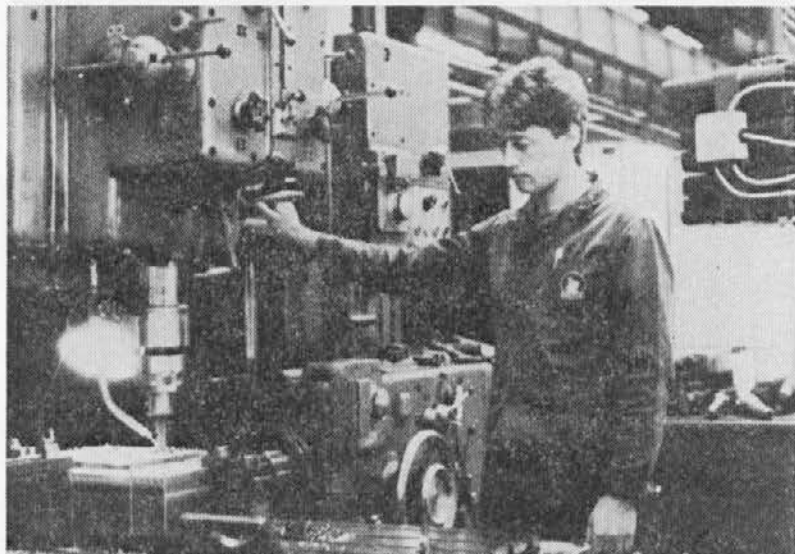
Slovenci moramo prenesti prestrukturiranje gospodarstva, a to mora imeti program. Moramo si ustvariti ime (image) s kvaliteto. Sam lipov list nas ne bo ponesel daleč. Zdaj gospodarstva še nimamo organiziranega za sodoben način proizvodnje. Če želimo uveljavlja-

nje tržnih zakonitosti in konkurenčnosti, mora biti naše gospodarstvo mnogo bolj prožno in prilagodljivo.

Nehati moramo graditi nove tovarne, zato pa moramo v stare uvajati nove tehnologije. ZK naj bo odgovorna delavcem, s tem da jim bo kazala perspektivo za prihodnost.

n. r.

POSODABLJANJE Z DIGITALNO NAPRAVO

Zaradi zastarele strojne opreme ima večina naših tozdv težave že s proizvodnjo za domači, kaj šele za tuji trg, ki zahteva veliko natančnost obdelave izdelkov. Ker je denarja za nakup novih strojev premalo, si pomagajo tako, da poskušajo posodobiti stare stroje. Kolikor se da, to dosegajo z inovacijami, v Orodjarni pa so lažje in natančnejše delo na nekaterih starih strojih omogočili s tem, da so nanje montirali digitalne naprave. Kot je povedal vodja Maks Haber, so to Iskrino napravo najprej montirali na koordinatni vrtni stroj (na sliki), nato na veliki koordinatni in na dva rezkalna stroja, bodo pa jo še na stružnico in na veliki kopirni stroj, ki ga bo potem mogoče uporabljati tudi kot pravi rezkalni stroj.

M. P.

Iz osnovnih organizacij ZK

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS TOZDA VALJARNA

Osnovne organizacije naj bi v prenovi našle same sebe, se postavile v središče dogajanj ter s tem uresničile zgodovinsko vlogo kot avantgarda delavskega razreda. Z lastnim delom in zgledom bomo pridobili ugled in zaupanje vseh zaposlenih.

Vzpostavitev reda od spodaj navzgor in nazaj je ena od temeljnih nalog. Sedaj manjka vez med osnovnimi organizacijami in njihovimi organi, zaradi česar preveč deklarativno in splošno govorimo, s čimer smo mlajše generacije odbili. Zato je glavna naloga osnovne organizacije:

- dobro in pošteno delati kot člani ZK
- izobraževati se sami in prek IPU za razumevanje zapletenih družbenih pojavov in odnosov
- delovati v drugih DPO v skladu z nalogami in smernicami, ki smo si jih zastavili
- prizadevati si ne le z besedami, ampak dejansko pridobiti tudi čim več strokovnega znanja za delo, ki ga opravljamo.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS TOZDA PNEVMATIČNI STROJI

Kot posamezniki in celota nismo bili uspešni v svojem delovnem okolju in v vsakdanjem življenju. Člani, ki so zadolženi za idejno-politično izobraževanje, informiranje in kadrovske zadeve, niso naredili razen programov skoraj ničesar. Celotni programi so bili izdelani šele v četrtem kvartalu.

Člani osnovne organizacije niso bili vedno sproti in poglobljeno informirani, niso se idejnopolično izobraževali, v vrste ZK pa nismo uspeli pridobiti novih članov.

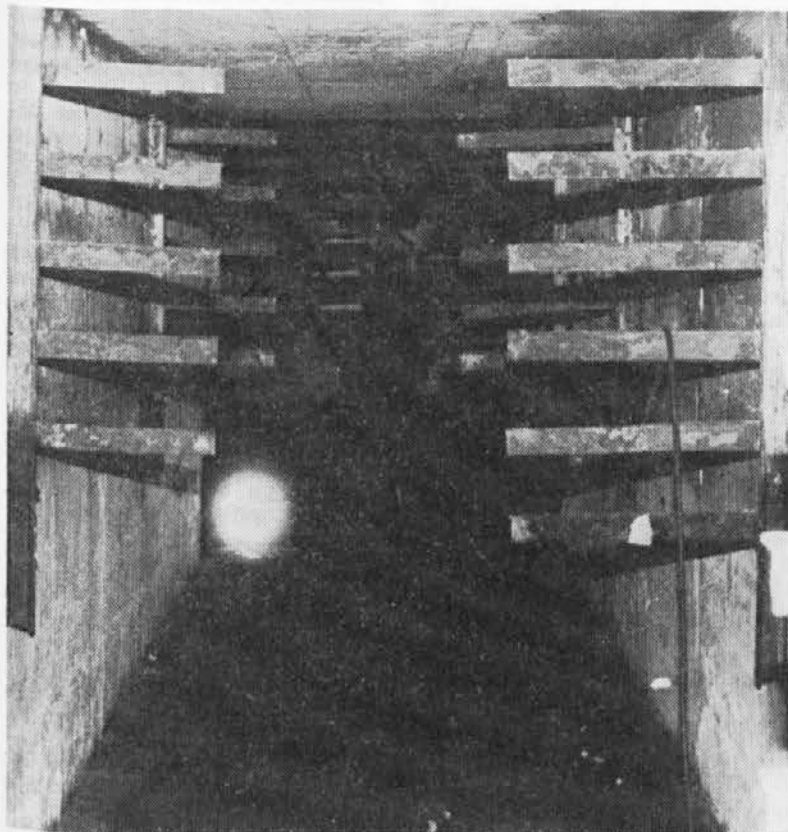
Izraženo je bilo tudi nezadovoljstvo zaradi previsoke članarine ZK.

(Vir: Informacije ob. komiteja ZKS Ravne na Koroškem št. 2/87)

Popravilo težke proge v Valjarni

Požar, ki je 28. februarja zvečer izbruhnil na kabelskem sistemu za pogon težke proge v Valjarni, je povzročil veliko neposredno materialno, pa tudi posredno škodo, ki je nastala zaradi izpada proizvodnje v Valjarni in motenj zaradi neodvzemanja jekla v proizvodnji Jeklarni.

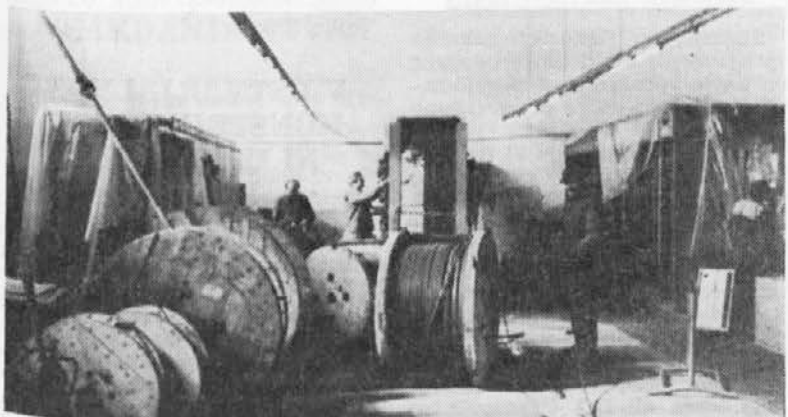
Elektrikarji so storili vse, kar so mogli, da bi progo kar najhitreje usposobili, vendar je bil večtedenski zastoj neizogiben, žal pa je delo terjalo tudi človeško žrtev — življenje Draga Rožena. Najprej je bilo treba odstraniti zažgane kable in poškodovano stikalno opremo — to so poškodovali dimni plini in solna kislina, ki se je sproščala ob požaru. Poleg elektrikarjev — sodelovali so vsi iz Valjarne in nekateri iz drugih skupin tozda ETS — so delali tudi vsi delavci težke proge ter močna skupina Gradisa in delavci Elmonta iz Mežice.

Blizu žarišča požara so ostali le goli nosilci za kable

Prvih 14 dni so delali v neprekinjenem ciklusu 12 + 12 ur. Ko so pripravili prostore za vgrajevanje naprav, so formirali več skupin. Šibkotokaši s strokovnjaki iz Radeta Končarja so demontirali regulacijsko opremo, preizkusili so vse posamezne elemente in poškodovane nadomestili z novimi. Prva skupina delavcev jakega toka je sanirala stikališče. Vse je bilo treba razdreti, poškodovano nadomestiti z novimi deli in vse na novo sestaviti. Druga skupina delavcev jakega toka — pomagali so jim delavci Elmonta — je morala na novo vgraditi police in napeljati nove kable. Četrta skupina elektrikarjev je nanovo uredila nizkonapetostno ploščo in visokonapetostni razvod.

Skupine so delale neodvisno druga od druge, vendar v harmonični povezavi, tako da so dela potekala po načrtu. To je bilo mogoče tudi zato, ker sta se močno zavzeli celotna priprava dela ETS in nabavna

Na novo je bilo treba napeljati 20 km kablov

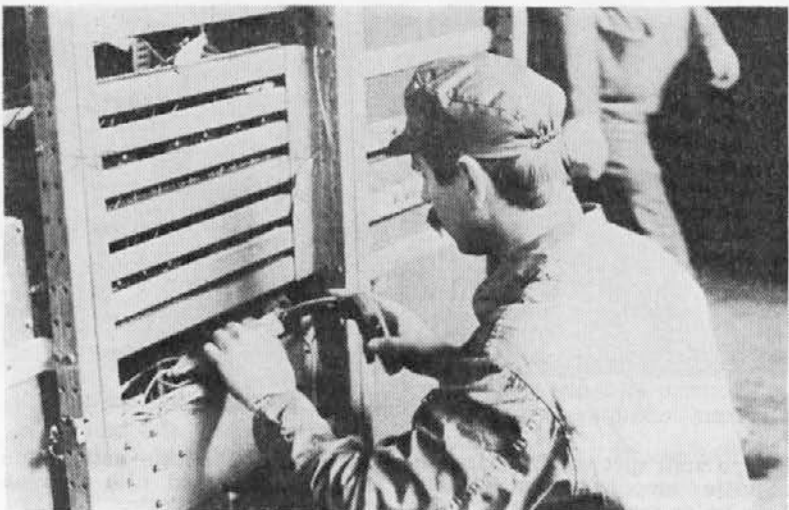

Izpad proizvodnje so omilili z remontom težke proge

služba, ki sta morali v zelo kratkem času priskrbeti vse manjkajoče materiale.

Pred koncem marca je bila montaža gotova in začeli so z zagonom. Elektrikarje je pri delu vodila misel, da mora biti vse, kar naredijo, vsaj tako dobro, kot je bilo prej, ali pa boljše.

Ravnatelj tozda ETS Janez Bratina je poudaril, da brez takih ljudi, kot jih imamo, tega ogromnega dela v tako kratkem času ne bi bilo mogoče opraviti. Kakor je katastrofa brez primere v zgodovini železarn, je tudi odpravljanje škode podvig, kakršnega doslej še ni bilo. Zaradi časovne stiske pa so mogoče tudi napake, ki pa se pokažejo šele pri zagonu in začetku obratovanja.

Demontaža krmilno-regulacijske opreme

Požar na težki progi pomeni za mnoge vodstvene delavce in elektrikarje, ki so 19 let izpopolnjevali in negovali električno opremo težke proge, zelo hud udarec. Da bi v prihodnje take nesreče preprečili, bodo zdaj naprave zavarovali tako, da bodo upoštevali vsa najnovejša požarnovarnostna spoznanja in ukrepe v svetu.

Ker je težka proga člen v proizvodni verigi od peči v Jeklarni do srednje in lahke proge v Valjarni, je v začetku skrbel zastoj proizvodnje tudi na teh agregatih. Vendar po nepotrebnem, kajti izkazala se je dobra časna organizacija dela, tako da bo predvideni izpad težke proge 11.500 ton ob koncu leta le minimalen.

V Valjarni so namesto poletij kar zdaj opravili remont težke proge. Ker je bilo predčasno, so imeli nekaj težav z uvoženimi rezervnimi deli. Tudi mehanična je bila pripravljena z razumevanjem predčasno izdelovati sestavne dele. V Jeklarni so v dneh zastoja najprej generalno popravili osmo 40-tonsko peč, že med poskusnim obratovanjem težke proge pa še sedmo — tudi zdaj, ramesto poletij. Srednja in lahka proga v Valjarni sta zvaljali okrog 6 tisoč ton gredic iz zaloge, nato pa tiste, kupljene pri domačih proizvajalcih. Delno so spremenili programe valjanja. Več je obratovala lahka proga, ki je vložek namesto iz Valjarne dobivala iz Kovačnice.

Nedvomno smo se v železarni ob tej hudi nesreči znali dobro organizirati in zato kar najbolj omiliti izpad proizvodnje. Vsem, ki so za organizacijo in nesebično delo zaslužni, velja še enkrat posebna zahvala.

Pripravili H. M. in M. P.

Pol leta ustvarjalnih nalog

LEDINA JE ZAORANA, PRVE UGOTOVITVE SO TU. KAŽEJO, DA SMO NOVOST SPREJELI, VENDAR NE VSI ENAKO NAVDUŠENO

NEKA GLEDANJA

Naj spomnim: lani septembra sta v Železarni Ravne začela veljati nova sistema OD in inovacij. Od takrat je minilo pol leta, to pa je dovolj dolgo obdobje, da se lahko vprašamo, kako sistema živita v praksi.

Pod drobnogled sem vzela le enega izmed elementov obeh novosti — ustvarjalnost. Idejo so mi dali kolegi iz baze, ki so nekega dne v dolgi debati o fabriških križih in težavah ugotovili, da z ustvarjalnostjo ni vse v redu. Zdaj je namreč v železarni tako, so rekli, da nekateri pišejo samo še ustvarjalne naloge, nič drugega ne delajo. Največja budalost pa je, da so za to dvakrat plačani: enkrat posebej za ustvarjalnost, drugič pa še za redno delo, za v osnovi dobro ovrednoteno. Potem so še rekli, da je vprašanje, ali so od ustvarjalnih nalog v železarni sploh kakšne konkretne koristi, nihče da jim nič ne pove, pa še to so rekli, da imajo

Popič, Damijan Berložnik, Samo Večko in Božo Šetina, lahko povzamem, da jih ustvarjalnost zelo zaposluje. Prihajajo prijave ustvarjalnih nalog, telefoni neprestano brnijo. Ljudje se zanimajo, kako je z njihovimi nalogami, želijo pojasniti, ki so včasih dolga in mučna, ker si ne dajo dopovedati, da je »to tako in nič drugače«.

»Element, ki smo ga uvedli v OP s septembrom lani, je nov, in ni čudno, da je tako. Priznati pa moramo, da na nejasnosti ob novem ne zadevajo le tisti, ki ustvarjalne naloge prijavljajo, ampak včasih tudi mi. Je pa rečeno, da bomo prav zdaj po polletnem obdobju novost temeljito pretresli, potem pa še kaj spremenili, če bo praksa zahtevala.

Izhodišnim trditvam skupine delavcev pa dajemo pojasnila kot odgovore na naslednja vprašanja:

1. Kdo lahko v železarni uveljavlja OP za ustvarjalnost oziroma piše naloge.

grajevati po letu 1980, slabše plačana.

Se enkrat bi radi poudarili, da je možnost za ustvarjalnost dana vsem, vendar res ne vsem v enaki meri. Zagotovo je nekoliko na slabšem t. i. operativna, ki pa ima bistveno večje možnosti za inovativno, ustvarjalno delo v drugih oblikah naše inovativne dejavnosti. Dokaz, da se da ustvarjalnost razvijati na vseh področjih našega dela, pa so že konkretne naloge, ki prihajajo v našo službo iz vseh delovnih okolij. Dejansko nam je uspela široka akcija mobilizacije vseh delavcev.

KONČNA POSLEDICA SO EKONOMSKI UČINKI

Na vprašanje, kaj imamo v železarni od ustvarjalnih nalog, je nekoliko teže odgovoriti, ker zaenkrat še ne moremo postreči s konkretnimi podatki oz. s posrednimi ekonomskimi učinki, ki naj bi bili končna posledica ustvar-

nejo z vključevanjem spoznanj iz preteklih izkušenj in ki praviloma prinašajo manjše učinke, vendar večje kot pri običajnem delu. K 2. stopnji sodijo zahtevnejše samostojne rešitve, ki dajejo boljše ekonomske učinke v posameznih organizacijskih enotah in ki zahtevajo več znanja na vseh zahtevnostih dela. So tudi rešitve, ki so sicer znane, vendar jih je bilo treba razviti iz preteklih izkušenj ali s prestativijo starih odnosov v nove situacije. 3. stopnja pomeni izboljšanje starih oziroma uvedbo novih izdelkov, trgov, novih metod in sistemov na vseh področjih dela in na vseh stopnjah zahtevnosti dela. Rešitve pomenijo tudi sočasno potrebo planiranja in koordiniranja za realizacijo ciljev.

Iz teh definicij pa že tudi sledi, da je logično, da imajo vodstveni in vodilni več možnosti za 2. in 3. stopnjo ustvarjalnosti kot delavci iz neposredne proizvodnje. Ne gre pa pozabiti, da imajo ti delavci zato še mnoge možnosti v t. i. množičnih inovacijah, vodstveni in vodilni pa manj.

Povedali bi radi še, da prihaja pri določanju stopenj med nami in predlagatelji, ki so praviloma vodje delovnih procesov po tozdih in delovnih skupnostih, do usklajevanj. Čeprav smo naredili koncept o soglasju s tozdi, pa le-ti še večkrat radi postavljajo previsoke stopnje. Res, da smo zaenkrat pri tem še zavestno tolerantni, sčasoma pa bomo morali dogovorjena pravila začeti strogo upoštevati.

NA IDEJE NI TREBA ČAKATI

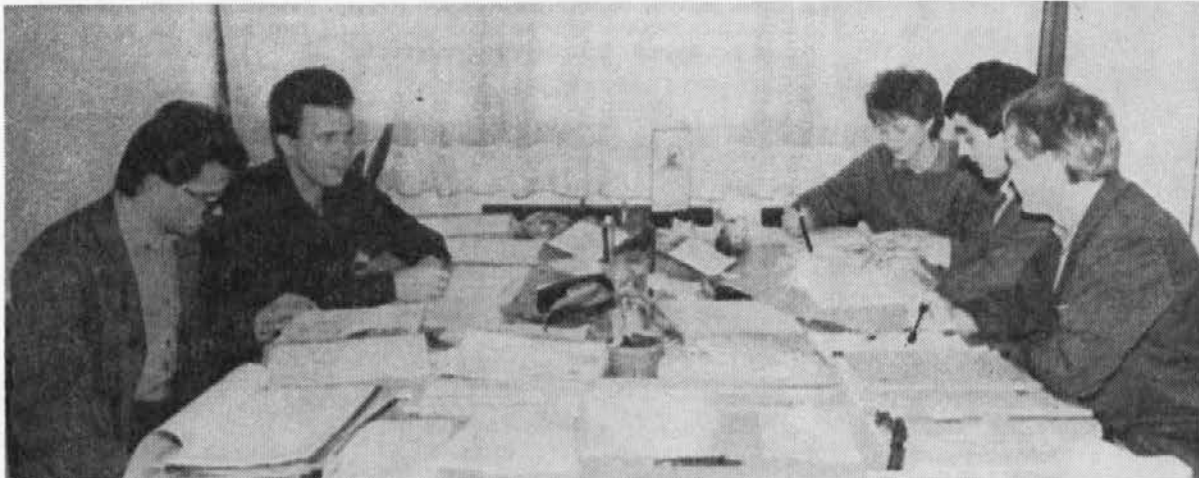
Ostane nam še odgovor na zadnje vprašanje, ki pa se naše službe tiče najmanj. Rečemo lahko le, kar zopet povzemamo po eni prvih opredelitev ustvarjalnosti, da je to stvar »organizatorjev delovnih procesov, saj morajo vsak na svojem delovnem področju opredeliti ustvarjalne naloge in s tem omogočiti najbolj ustvarjalnim delavcem dodatni osebni prispevek.« Logično, da to ni enostavno in da je spet za ene več možnosti, za druge manj. Tisti, ki se čutijo zapostavljene, pa imajo vso pravico, da vodji predlagajo svojo ustvarjalno nalogo. Pa še največ so vredne tiste naloge, za katere tudi idejo najde delavec sam.

Toliko o ustvarjalnih nalogah strokovna služba. Kaj pa mislijo delavci, ki so se z njimi že srečali? Izbrani so štirje tipični za štiri različna področja: za razvojno delo Anton Štern, za tozdovsko operativno Igor Golob, za pisarniško Jože Terglav in za razvojno-operativno delo v tozdu Vojko Karner.

V USTVARJALNOST KONSTRUKTERJEV NI UPRAVIČENO DVOMITI

Anton Štern, vodja skupine preoblikovalnih strojev v tozdu RPT:

»Naša skupina 25 ljudi je doslej prijavila 25 predlogov za ustvarjalne naloge. Prvi niso bili sprejeti zaradi časovne zakasnitve, tako da je zdaj odobrenih 15 nalog. Nekatero od njih lahko delamo kontinuirano, nekatere pa zaradi

Služba za inovacije

kar po vrsti spet vodilni priznane najvišje stopnje ustvarjalnosti, baza pa se mora zadovoljiti s prvo, in da dajejo šefi ustvarjalne naloge samo tistim, ki so jim pri srcu, ne pa vsem, kot bi morali.

Tako; vse sem zapisala, vse te vaše obsodbe, dragi kolegi. S še toplimi sem odšla v službo za inovacije, kjer se z ustvarjalnimi nalogami profesionalno ukvarjajo, tam pa izvedela, da sploh niste v železarni edini, ki tako mislijo. Veliko da jih je, in prav da je, da se o tem kaj napiše.

Odločila sem se za naslednji koncept prispevka: splošne definicije o vrstah ustvarjalnosti so v okviru, služba za inovacije odgovarja na konkretna vprašanja v zvezi z ustvarjalnimi nalogami, nekaj posameznikov iz različnih delovnih okolij v železarni pa govori o svojih ustvarjalnih nalogah in svojih pogledih na novost.

KOORDINACIJSKA SLUŽBA ZA INOVACIJE

Iz skupnega razgovora v službi za inovacije, v kateri so kot vodja Matie Tasič in sodelavci Silva

2. Komu koristijo ustvarjalne naloge oz. kaj od njih delovna organizacija pričakuje.

3. Kako določimo oz. priznavamo stopnje ustvarjalnosti.

4. Kdo mora dati idejo za ustvarjalno nalogo.

VSI SMO USTVARJALNI

Pri odgovoru na prvo vprašanje si bomo pomagali z definicijo iz dopisa poslovnega odbora Naloge za izboljšanje poslovnih rezultatov (avgust 1986), v katerem je rečeno, da je »ustvarjalnost element osebnega prispevka, njegova višina pa je odvisna od ustvarjalnosti, ki jo delavec izkaže pri svojem konkretnem delu.« S tem je rečeno, da lahko ustvarjalnost izkaže vsak delavec, torej ima možnost pisati ustvarjalne naloge vsakdo v železarni. To je pravica, dana vsem. Je pa res, da nekatera delovna mesta oz. delovna področja dajejo večje možnosti za dokazovanje ustvarjalnosti. Takšna so npr. vsa razvojna dela, ki pa so bila do zdaj v železarni v primerjavi s fizičnim delom, ki smo ga začeli dobro na-

jalnih nalog. Gotovo je vsaj polovica doslej prijavljenih nalog uvedena že tudi v prakso, saj mnogi naloge sproti pišejo in »delajo«, vendar učinkov zaenkrat še nismo merili. Na tem področju nas torej čaka še ogromno dela. Seveda pa bo ekonomske učinke lažje spremljati v proizvodnih kot neproizvodnih tozdih.

STOPNJE USKLAJUJEMO

Stopnje, o katerih moramo spregovoriti, da dobimo odgovor na tretje vprašanje, postanejo zanimive takoj, ko se pogovarjamo o konkretni ustvarjalni nalogi. Zaenkrat nam stopnje še povzročajo nekaj težav, saj moramo po pravilniku vse predloge 2. in 3. stopnje, da ne pride do podvojenih izplačil ter zaradi centralne evidence in kriterijev ocenjevanja, oceniti še mi. Naj spomnimo, da so možne tri stopnje ustvarjalnosti, ki izkazujejo način nastajanja ustvarjalne naloge in opredeljujejo prispevek k rezultatu dela tozda ali DO. 1. stopnja so preproste rešitve na vseh področjih dela, ki praviloma nastajajo

drugega nujnega dela prekinjamo, in tako še niso vse končane.

V glavnem so vse naše ustvarjalne naloge skupinske. Število udeležencev pri eni skupini je odvisno od obsega in časa dela, ki nam ga postavi naročnik. Obsežnejša je zadolžitev in krajši rok, več ljudi vključimo. Ko dobimo delovno nalogo, v zadnjem času največ za linije preoblikovalnih strojev, navadno z vodjo konstrukcijskega biroja določiva, kdo jo bo izvajal in komu se bo pri tem priznala ustvarjalnost. Torej pri nas ni pravilo, da bi vsi imeli ustvarjalne naloge, in je včasih čutili zavist. Kolikor se da, zato večji obseg dela ali prizadevnost nagrajujemo z drugimi elementi OP.

Mislím, da dvomití v ustvarjalnost pri konstrukterskem delu ni upravičeno, saj je logično, da mo-

Uvedba ustvarjalnih nalog pri nas ni povzročila kakšne konkurence. Nevoščljivosti ni, vsi iščemo in se trudimo, da bi čimveč stvari izboljšali. Ne gre za inovacije, le za izboljšave tistega, kar nam pri delu povzroča težave. Možnosti za to je pri našem vsakdanjem operativnem delu veliko. Logično, da ima takšno delo prednost, vendar so tudi ustvarjalne naloge sestavni del našega dela. Zavedamo se, vsaj v naši skupini vzdrževalcev, da bomo z njimi koristili le sebi, saj dobro vzdrževanje pomembno vpliva na proizvodnjo.

Z vrednotenjem ustvarjalnih nalog oz. določanjem stopenj zaenkrat pri nas nimamo težav. Ne glede na to, katero stopnjo dobiš, pa se mi zdi, da je ustvarjalno delo še preslabo plačano. Zanj bi morali toliko dobiti, da bi resni-

nja vseh vključenih ni osnova za ustvarjalno nalogo.

Tudi sam sem dobil takšno zadolžitev. Pri sestavi koncepta nisem sodeloval. Nihče se me ni spomnil vprašati, kdaj in kako, niti kakšno je v tem času moje redno delo. Meni je naloga postavljena tako, kot da ob 6. uri pridem in vseh osem ur čakam na konec šihla. Mišljena je kot teamsko delo. Res. Toda teamsko delo vidim kot team iz zgodbe: medved volka, volk lisico, lisica mačka, mačka miško, miška v luknjo. Zgodba se ponavlja, miška ima krajši konec, medved pa po zakonu močnejšega s smetano.

Menim, da bo moje črno gledanje na ustvarjalne naloge potrnil ali ovrgel le čas. Po moje bodo naloge še velik kamen spotike.

Mnenja sem, da je stalna potreba po izboljšanju in moderni-

proces ohlajanja peči za termično obdelavo. Ni mi je kdo predpisal, idejo zanjo sem dobil sam. Tudi sicer mislim, da ni rečeno, da lahko vodje najlaže določajo naloge. Zato je prav, da jih lahko le praviloma, sicer pa tudi vsak sam.

Logično, da se zdaj, ko imam nalogo, ne ukvarjam samo z njo, ampak ob drugem rednem delu in tudi iz njega. To pomeni, da mi naloga nastaja v tesni zvezi s praktičnimi preizkusi. Ko bo končana, bo uvedena tudi v prakso. Menim, da se v takem primeru da pisati nalogo, hkrati pa ne zanemarjati rednega dela. Le nekoliko bolj se moraš angažirati. Prisiljen si, da si bolj aktiven, več razmišljaš, si bolj ustvarjalen — in to je prav.

Ceprav je smisel vseh ustvarjalnih nalog, da se uvedejo v

Anton Štern

Igor Golob

Jože Terglav

Vojko Karner

ramo vnašati v načrte vedno nove ideje in rešitve, ki v našem delovnem okolju ali v bližini izven njega ne obstajajo. Sicer radi rečejo, da jih le prenašamo iz tujine. Res, toda kvečjemu idejo, ki pa jo moramo sami (doslej smo kupili le dve licenci) najprej spraviti na papir, nato pa konkretizirati.

Sicer pa bi rad povedal naslednje: v biroju sem 24 let in ves ta čas je bilo naše delo zapostavljeno. Le včasih smo dobili kakšen % zraven. Največja razlika pa je nastala, ko smo pred nekaj leti dobro ovrednotili fizično delo. Zato mislim, da je prav, da smo uvedli ustvarjalnost, s katero lahko stimuliramo vsakega, ki hoče razmišljati. Ne zdi pa se mi najboljši sistem, kot smo ga uvedli. Menim, da bi morala biti ustvarjalnost določena že z delovnim mestom. Tako pa zdaj to prijavljanje in vrednotenje nalog jemlje veliko dragocenega časa.

PRI NAS JE USTVARJALNOST VSAKDANJA STVAR

Igor Golob, obratni električar v livarni težke litine, tozđ ETS:

»Doslej sem prijavil tri ustvarjalne naloge. Nihče mi jih ni naročil, pač sem idejo dobil pri delu, seveda pa sem se potem o izvedbi posvetoval z mojstrom. Vse tri naloge so namreč že tudi urešničene, že praktično preizkušene. Sploh je pri nas takšno pravilo, da ne pišemo teorije ločeno od prakse, pač pa tisto, kar nameravamo prijaviti kot ustvarjalno nalogo, najprej praktično preizkusimo. Šele ko smo stoođstotno prepričani, da se bo obneslo, nalogo prijavimo.

no postalo spodbuda, in da bi železarna od njega imela koristi. Spodbuda pa je lahko za vse delavce, saj imamo možnost za ustvarjalnost vsi.«

PA IMAMO NOV KRIK MODE

Jože Terglav, referent za stanovalniške zadeve, KSZ:

»Če hočete, vam svoje mnenje opišem v enem stavku, ki bi pravzaprav sodil v zaključno misel: »Pa imamo nov krik mode! Sami sebi se nismo izneverili, bika ponovno lovimo za rep, namesto da ga primemo za roge.«

Moje gledanje na ustvarjalne naloge je sicer pozitivno. So strokovno delo, ki se lahko opravlja v miru in z vsó zbranostjo. Postavljeno mora biti na realnih osnovah in trdnih temeljih, zasnovano in izvedeno tako, da ima resnično uporabno vrednost. V nasprotnem je samo zadoščenje trenutni paroli in zadovoljitev sle po dodatnem zaslušku.

Konkretno pa je moje gledanje na sedanjo popularno akcijo dajanja ustvarjalnih nalog zelo odklonilno iz več tehničnih razlogov: — Ustvarjalne naloge ni možno diktirati in je postavljati v šablone. To je potem obrtniški izdelek. — Zamisel in koncept lahko dajejo le za to strokovno usposobljeni ljudje, ki konkretno delo poznajo.

Teamsko delo je potrebno pri ustvarjalni nalogi, ki zahteva različnost strok. Pri delu morajo vsi ustvarjalno sodelovati in ga obvladati. V nasprotnem se team deli na delovno silo in botre. To ni sprejemljivo.

— Izdelati koncept ustvarjalne naloge brez sodelovanja in mne-

zaciji delovnega procesa sestavni del delovne dolžnosti. Za to pa niso potrebne parole, temveč ekonomski interes.«

USTVARJALNOST JE POSTOPEK, LAHKO TUDI Z NEGATIVNIM REZULTATOM

Vojko Karner, vodja toplotne obdelave v tozdu Kovačnica:

»Svoje prve ustvarjalne naloge, ki mi zdaj teče, sem se lotil iz potrebe, da bi v Kovačnici skrajšali

prakso, pa po mojem mnenju ne more biti veljaven samo pozitivni rezultat neke naloge. Ustvarjalnost je vendarle postopek, ki lahko včasih privede tudi do negativne ugotovitve. Vendar menim, da je to prav tako rezultat, lahko pomembno izhodišče za naprej. Ker se bojijo teh negativnih rezultatov oz. ker ne vidijo konkretne rešitve, si mislim, da si tudi delavci iz neposredne proizvodnje manj upajo prijavljati naloge. Bojijo se tveganja. Za primer lahko vzamemo institute, kjer pa je vendarle ogromno poskusov z negativnimi rezultati.«

Helena Merkač

V KATERIH OBLIKAH INOVATIVNE DEJAVNOSTI SE LAHKO NAJDEMO

Koristni predlog je vsaka pozitivna poenostavitev dela, nagrada je odvisna od rezultatov predloga.

Krožek kvalitete je organizirana skupina ljudi, ki dela po točno določeni metodi; pri svojem sistematičnem delu pride do pozitivne rešitve, ki pa je lahko koristni predlog ali usmerjena inovacija.

Množična inovacija je: prvič, vsaka naključna inovacija, drugič, vsaka inovacija, ki ne izvira iz avtorjevega delokroga (velja za vodstvene, vodilne in strokovne delavce).

Ustvarjalna naloga je vsaka naloga, ki se rešuje po neustaljenih postopkih in je zanjo nujen ustvarjalni pri-stop.

Usmerjena inovacija je: prvič, vsaka inovacija, kot takšna definirana naprej (z vsemi dispozicijami), drugič, vsaka inovacija, ki izvira iz avtorjevega delokroga (velja za strokovne, vodstvene in vodilne delavce).

Podrejanje lastnega interesa skupnemu je osnovna demarkacijska črta v sozdu in širše

POGOVOR Z IGORJEM URŠIČEM, PREDSEDNIKOM KOLEGIJSKEGA POSLOVODNEGA SVETA SOZDA SLOVENSKE ŽELEZARNE

SLOVENSKE ŽELEZARNE SO STABILEN SISTEM, KI VE, KAJ HOČE

»Za nami je bilanca preteklega leta, znani pa so tudi pogoji gospodarjenja letos. Povejte, prosim, kako z vašimi izkušnjami dveh mandatnih dob na čelu Slovenskih železarn vidite naš sozdu z njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi.«

»Če poskušamo primerjati leto 1978, ko sem prišel na sozdu, in leto 1987, lahko rečem, da smemo biti slovenski železarji zadovoljni z dosedanjim delom, saj smo v teh letih kljub problemom in občasnim izgubam z zavzetim delom uspeli vsa leta do zdaj poslovati dokaj solidno. Seveda se postavlja vprašanje, ali ne bi bilo moč iz našega dela in naporov iztisniti kaj več. Toda to, se mi zdi, je že osnovno motivacijsko vprašanje, ki se mora postavljati vsakemu vodilnemu in vodstvenemu človeku v naših delovnih organizacijah, pa tudi vsakemu delavcu v proizvodnji. Kajti razmere, s katerimi se srečujemo zdaj, zahtevajo bistveno drugačno miselnost, drugačno razmišljanje in tudi drugačen odnos do posamičnih in skupnih problemov.

Kaj hočem s tem reči? Dostikrat imam občutek, da smo v naših delovnih organizacijah v preteklem obdobju opredeljevali in reševali nekatere probleme z vidika samozadostnosti. Skoraj vsaka naša del. organizacija bi bolj ali manj uspešno poslovala, tudi če bi bila samostojna. Res pa je tudi, da osnovnih učinkov medsebojnega sodelovanja, povezovanja in razreševanja bistvenih problemov dolgoročnega razvoja ni moč reševati tako, da vsaka del. organizacija sama pri sebi oblikuje in uresničuje razvojno strategijo, saj prej ali slej trči ob interese druge del. organizacije, ti interesi pa se dostikrat konfrontirajo. Zato si upam vseeno trditi, da naš sozdu postaja iz leta v leto stabilnejši poslovni sistem, ki ve, kaj hoče in zmore, in kjer so vsi zaposleni zainteresirani, da z ustreznimi ukrepi in naporom razrešujejo tekoče probleme dela, življenja in predvsem razvoja.

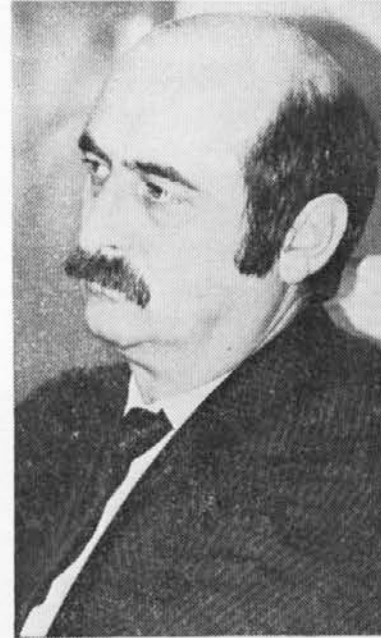
Je že tako, da je železarstvo, posebnost jeklarstvo, take vrste proizvodnja, v kateri se kvalitativni premiki ne morejo doseči v kratkem času in se zato tudi ne vidijo, ampak kvečjemu v srednjeročnem obdobju. Zato je toliko bolj pomembno, za kaj smo se odločili, kako kvalitetno smo se odločili in ali se odločamo pravilno.

Kaj so dobre lastnosti v naši sestavljeni organizaciji? Predvsem to, da vedno bolj spoznavamo (kljub še nekaterim občasno izraženim kratkoročnim interesom posameznikov v delovnih organizacijah), da je socialna varnost, perspektiva in napredek sleherne delovne organizacije znotraj sozda vendarle vezana na skupno delo, skupen razvoj in skupno

uresničevanje spoznanih problemov. Pri tem je seveda jasno, da v železarnah relativno težko razrešujemo celo vrsto vprašanj predvsem zato, ker tudi širša okolica v republiki nima ravno posebnih simpatij do razvoja in napredka železarstva, in da smo vse, kar smo naredili v naših razvojnih programih, v veliki meri naredili zato, ker smo bili dosti odločni, ker smo vedeli, kaj hočemo, in ker smo v ta namen tudi uspeli združiti pomemben del sredstev.

Leto '87 bo za vse gospodarske subjekte prelomno iz več razlogov. Enkrat zato, ker so se pogoji gospodarjenja resnično bistveno zaostri. To pomeni, da nam s sedanjim načinom dela, odločanja in poslovanja ni več že vnaprej zagotovljen dohodek. In drugič, da so objektivne sposobnosti naših delovnih organizacij, da še hitreje krenemo v prestrukturiranje naše proizvodnje, bistveno zmanjšane; enkrat zaradi pomanjkanja akumulacije v naših DO, drugič pa zaradi pomanjkanja v širši družbeni skupnosti. In tretje — zdi se mi, da je delo in ustvarjalnost v posameznih delovnih organizacijah v veliki meri odvisna od splošne družbene klime. Ta pa zadnje čase ni taka, da bi motivirala in ustvarjala tisto druž-

benopolitično ravnotežje, ki pospešuje ustrezne napore in aktivnosti. Takoj pa, ko se začnemo ukvarjati sami s seboj (in v Sloveniji smo se v enem delu začeli), se hromi naša sposobnost, da gledamo v prihodnost in da se temu ustrezno tudi organiziramo in usposabljammo.«

Igor Uršič, predsednik KPS sozda Slovenske železarn

ZA VEČJO DELITEV DELA V SOZDU

»Na nekaterih področjih v sozdu dobro sodelujemo, tako na primer pri nabavi surovin, pri usklajevanju OD, pri letovanjih, rekreaciji, kulturi in še kje. Pri prodaji se že bolj zapiramo vsak v svojo delovno organizacijo in nemara še kje vlečemo vsak po svoje. Kaj bi po vašem bilo treba storiti, da bi se na ravni sozda boljše uskladili in na katerih področjih bi bilo to realno možno?«

»Ni področja v tekočem delu, poslovanju in razvoju v sozdu, kjer se ne bi bilo treba usklajevati in dogovarjati in kjer se ni možno uskladiti. To ostaja osnovno vprašanje, pa ne samo Slovenskih železarn: ali smo sposobni včasih pogledati čez svoj fabriški plot, ali smo in koliko smo sposobni svoj lastni interes podrediti skupnemu? To je osnovna demarkacijska črta tako v proizvodnji kot pri oblikovanju življenja v krajevni skupnosti, v mestu, v regiji. To je tista črta, ki kaže pravzaprav na večji ali manjši nivo samoupravljalne zavesti.

V Slovenskih železarnah smo sprejeli srednjeročne načrte sleherne delovne organizacije in razvoja sozda. Intenzivno smo delali in sprejeli osnove dolgoročnega razvoja sozda do l. 2000. Ti dokumenti pa bodo morali doživeti veliko, konkretno in precizno predelavo zaradi upoštevanja drugih

pogojev gospodarjenja in trendov, s katerimi se srečujemo po svetu nasploh in posebej v črni metalurgiji.

Od vsega začetka smo se dogovorili, da je temeljni cilj sozda, da ostanemo oziroma postanemo proizvajalci najbolj zahtevnih vrst jekla oziroma jeklarskih izdelkov v Jugoslaviji. Zato smo tudi šli v pomembne investicije v metalurgiji, kakor so jeklarne 2 na Jesenicah, rekonstrukcija jeklarne in valjarne v Štorah in na Ravnah, ki bodo dale objektivne možnosti, da to svojo osnovno opredelitev tudi uresničimo.

V jeklarni 2 je v za naše razmere rekordnem času priteklo surovo jeklo iz nove peči. V pomembnem delu je dokončana investicija v Štorah in na Ravnah. S tem se bo odprla nadaljnja možnost procesa modernizacije, avtomatizacije in robotizacije, predvsem pa računalniškega vodenja v proizvodnji, ki je nujen pogoj za produktivnejše delo in boljše ekonomske rezultate na eni strani ter predvsem tudi za zmanjševanje deleža živega dela in obremenitve na delovnih mestih s težkimi pogoji.

Tisto, kar na neki način kot Damoklejev meč visi nad našo proizvodnjo, je cena jekla, izdelanega v naših železarnah, kjer je jasno, da se že letos srečujemo tako z domačo kot tujo konkuren-

co na tržišču, in da bo ta konkurenca iz leta v leto večja. Zato moramo iti v tako posodabljanje in organizacijo dela, da bomo objektivno sposobni narediti cenejše jeklo in da bomo na tej osnovi tudi vzpostavili našo ustrezno konkurenčnost. To pa seveda zahteva celo vrsto tehnoloških, pa tudi miselnih transformacij.

Npr.: imamo tri jeklarne, ki so sposobne narediti skoraj vsaka enake kvalitete jekla in v vsaki železarni delamo od 150 do 400 kvalitet. To je ena od stvari, ki si jih v prihodnje ne smemo več privoščiti. To pomeni, da bomo morali sprejeti osnovno filozofijo: vzpostaviti tak asortiment proizvodnje jekla, da bodo vse jeklarne skupaj in ne vsaka zase izdelovale zaokroženo paleto jekel, to pa seveda pomeni tudi, da moramo v Slovenskih železarnah (če to hočemo ali ne) narediti nekaj več pri delitvi dela. V sozdu zelo argumentirano in smiselno opozarjamo na neizvedeno delitev dela v jugoslovanski črni metalurgiji. Resnici na ljubo pa je treba reči, da moramo najprej marsikaj postoriti tudi v svoji lastni hiši.

Naslednje vprašanje, ki ga moramo razreševati skupaj, je problem energije. Ne samo, da je energija objektivno limit naše nadaljnje proizvodnje. Je tudi eden od osnovnih ekonomskih limitov naše uspešnosti. To pomeni, da moramo iti v veliko bolj agresivno zmanjševanje specifične porabe energije pri enoti proizvodov, pri čemer to seveda pomeni bistveno prestrukturiranje naših proizvodnih programov.

Če omenim še eno vprašanje iz proizvodnje, potem se mi zdi, da smo v teh 8 letih v sozdu dejansko premalo naredili pri predelovalnih programih. Predvsem pri tistih, ki so bili naravnani izvoznost, kajti naš nadaljnji napredek je v veliki meri odvisen od tega, ali bomo v največji meri sposobni sami reševati probleme uvoznih surovin, repromateriala in rezervnih delov — poznavajoč naše objektivno stanje v državi. Če pa je energetski problem eden od bistvenih našega nadaljnega dela, potem je drugi naša nadaljnja usmeritev predelave, in to takšne, ki se ne bo zapirala zgolj na enem tovarniškem dvorišču, ampak kjer bomo izkoriščali prednosti naše skupne organiziranosti, povezanosti, odločnosti in politike, da moramo hitreje kreniti v predelovalne programe.

Veliko je torej še področij, kjer se objektivno moramo ne samo pogovarjati, ampak tudi odločiti skupno, kaj bomo v posameznih delovnih organizacijah storili, da bo učinek našega skupnega dela čim večji.«

PRI TRŽENJU MORAMO MOČNO SPREMENITI MISELNOST

»Doma in na tujem se uveljavljajo višje oblike trženja. Kako se v našem sozdu odzivamo na te spremembe?«

»Eno od osnovnih vprašanj v spreminjanju miselnosti nas železarje je vprašanje trženja. Objektivno smo bili skoraj v vseh delovnih organizacijah v položaju, da nam ni bilo treba tržiti naših proizvodov, ampak smo jih do nekaj časa nazaj v glavnem delili. To stanje pa je retroaktivno vplivalo na našo pozornost na kvaliteto, na izplene in asortimente, kar pomeni, da smo lahko prodali vse, kar smo naredili. Tako tržno stanje je seveda objektivno uspavalo celo vrsto strokovnih delavcev, predvsem tiste, ki bi morali razvijati nove asortimente in novo proizvodnjo. Utrjevanje Slovenskih železarn kot sodobnega proizvodnega in poslovnega sistema, ki seveda mora biti in ostati rentabilen, je neposredno odvisno od osvajanja novih trgov in kupcev, od fleksibilnega prilagajanja tržnim zahtevam in seveda od uvajanja novih tehnologij in proizvodov.

Pri enotnem nastopu smo nekaj naredili, vendar veliko premalo. Prav tu nismo izkoristili tiste prednosti, ki jo kot sistem imamo. Razlogov za to je najbrž veliko, osnovni je pač ta, da smo prodali vse, kar smo izdelali, da nismo imeli izrazitejših težav z devizami, da pa se seveda zdaj obe ti postavki bistveno spreminjata.

Zato moramo prav pri trženju narediti največji kvalitetni skok pri spremembi miselnosti, saj čas postavlja pred nas imperativ prodaje, ne pa več imperativ proizvodnje. Če tega vprašanja ne bomo rešili ustrezno, bomo prišli tudi znotraj delovnih organizacij v konflikte, saj bodo naši delavci, ki so direktno zaposleni v proizvodnji, svoje delo opravili, rezultat njihovega dela pa ne bo vrednoten na trgu, ker očitno nismo znali dobro opredeliti osnovne tržne predpostavke.

Drugo vprašanje je, da se objektivno s trženjem ukvarja preveč ljudi, in premalo kvalitetno. Če seštejemo, koliko ljudi v naših delovnih organizacijah se ali naj bi se ukvarjalo s trženjem, potem je to relativno velika številka, pri čemer pa izplen tega dela še približno ni tak, kot bi moral biti. Da ne bom nekorekten samo do tovarišev, ki so neposredno vezani na to področje — tudi na ostalih delih proizvodnje se moramo soočiti z dejstvom, da nas je objektivno preveč za take rezultate, kot jih dosegamo. Pri tem še daleč ne mislim, da je treba delati problem iz fizične produktivnosti, ampak predvsem, da moramo jasno oceniti našo strukturo proizvodnje, našo organizacijo, tehnologijo, tehnološko disciplino in na tej osnovi tudi potegniti ustrezne posledice.

Že v tem trenutku smo s približno 20 % svoje proizvodnje navzoči na tujem trgu. To je za železarstvo relativno visoka številka, pri čemer moramo doseči premik v strukturi in asortimentu izvoza. Naša objektivna nuja v tem trenutku je, da na konvertibilne trge izvažamo manj kvalitetna in zahtevna jekla, na klirinške trge pa v večji meri naše kvalitetne iz-

delke. Če hočemo doseči ta premik, moramo oblikovati strategijo nastopa na vsakem trgu. Te strategije za posamezna tržišča in posamezne države nimamo, pač pa se celo tu in tam v posamez-

Z DOBRIM INFORMIRANJEM DO MEDSEBOJNEGA ZAUPANJA IN SPOŠTOVANJA

»Informiranje o dogajanjih na ravni sozda ni najboljšo. Glavni vir so slejkoprej gradiva za organe upravljanja in zapisniki z njihovih sej. Ali naj se uredniki kdaj povabimo k vam na tiskovne konference, so možna iz sozda občasna cirkularna obvestila o najpomembnejših dogajanjih ali svetujete kaj drugega?«

»Zaupanje ne nastane samo po sebi, ampak se zaupanje in medsebojno spoštovanje oblikuje skozi skupno reševanje vprašanj in skozi delo ter seveda ob visoki stopnji informiranosti o tem, kaj se dogaja v drugih delovnih organizacijah, kakšne probleme imajo tam in kako jih rešujejo. Posebno vprašanje je informiranje z ravni sozda, pri čemer je seveda enkrat treba dokončno reči, kaj sozda je. Še največkrat mislimo, da je sozda 35 ljudi v delovni skupnosti sozda v Ljubljani ne pa, da je sozda interesno povezan sistem delovnih organizacij, kjer je njihova medsebojna odgovornost in do skupno dogovorjenih ciljev na ravni sozda enaka.

nih državah (sicer vedno manj) pojavljamo vsak zase. Vse to pa jasno kaže, da moramo pri segmentu trženja, se pravi, v naših komercialnih službah v delovnih organizacijah in v sozdu, doseči večjo stopnjo medsebojnega sodelovanja, kjer pa je osnovni problem medsebojno zaupanje.«

Do sedaj je bilo informiranje med delovnimi organizacijami na ustrezni ravni zato, ker imamo v vsaki lastno glasilo, ki si jih izmenjujemo. Pred leti smo se odločili proti temu, da bi izdajali skupno glasilo za ves sozda, smo pa sklenili, da bi dobili v delovno skupnost delavca, ki bi skupaj z uredniki tovarniških glasil oblikoval ustrezno vzdušje in metode medsebojnega informiranja in pretok informacij na eni strani, na drugi pa, kar vsi skupaj čutimo, da bi se naši problemi in uspehi morali v večji meri odraziti v javnih medijih obveščanja. Razen redkih izjem (avnojaska nagrada železarni Ravne) se o železarnah piše skoraj samo, če pride v njih do ekscesov. Krivo pa je seveda tudi to, ker sami nismo dovolj agresivni in organizirani, da bi naše uspehe in probleme ustrezno predstavljali javnosti.

Dokler takega delavca nimamo, bi kazalo uresničiti predlog o tiskovnih konferencah ali delovnih pogovorih, tako da bi se vsake nekaj časa sešli v Ljubljani ali v eni od delovnih organizacij in

sproti poskušali ocenjevati rešitve našega razvoja, predvsem pa ustvarjati pristni stik glede tega, kaj se v sozdu dogaja in na ta način krepiti pripadnost vsakega od nas Slovenskim železarnam.

Zakaj ta pripadnost? Zdi se mi, da živimo v času, ko je takšna pripadnost zelo pomembna, saj pomeni podoživljanje vprašanj svojega cehovskega kolege, skupno razreševanje sprotih socialnih in drugih problemov itn. Ta pripadnost skozi svojo matično organizacijo celotnemu poslovnemu sistemu nas bi morala in nas bo plemenitila.«

»Tovariš predsednik, za odgovore najlepša hvala!«

Marjan Kolar

NASVETI ZA VODILNE

Če nastaviš Janeza, da naredi tri stvari, bo samo pisal poročila. Janezu moraš dati en projekt, mu pokazati, kako naj ga izpelje, in rok.

Peter Drucker

Ena temeljnih napak vodilnih je v prepričanju, da je tehnološka inovacija sama po sebi dovolj. V resnici pa brez poslovne inovacije tudi tehnološka ni možna — ali gresta obe vzporedno ali pa je poslovna inovacija predhodnica tehnološke in ji pripravlja teren.

Janez Jerovšek

DOBRO DELO VSEH – AKTIVEN SINDIKAT

Letna konferenca osnovnih organizacij sindikata v Železarni Ravne je sicer bila že v začetku leta, a misli z nje so še vedno žive. Ne škodi jih obnoviti, sploh v mesecih, ko so v družbenopolitičnih organizacijah po potegnjeni črti za eno leto in zapisanih programih za drugo rahlo mrtvilo.

Že stara pesem je poudarek, da sindikat niso samo posamezniki,

ampak smo vsi. Zato tudi je to najbolj množična družbenopolitična organizacija. Seveda pa ni dovolj le njeno obstajanje, biti mora delavna. Pa spet ne samo posamezniki, ampak vsi.

Ko rečemo vsi, najbrž ni treba posebej poudarjati, da tudi vodilne strukture. »Kajti,« kot je posebej naglasil predsednik sindikata v železarni Branko Kaker »izhod

iz krize ne sme temeljiti samo na plečih delavcev — neposrednih proizvajalcev. Ne morejo samo nekateri biti žrtev.« Uspemo lahko le vsi skupaj, torej: dobro delo vseh — aktiven sindikat. Takšen je postal nujnost, če se hočemo izkoptati iz gospodarskih in političnih težav, v katerih smo.

Helena Merkač

Naše delo v februarju

Februarja smo dosegli skupne proizvodnje brez storitev 96,7 odstotka načrtovane, v kumulativni 95,9 odst. Za nekaj nad 14.000 t prodanih proizvodov smo iztržili skupno 10,43 milijarde din, kar je 9 odst. nad operativnim načrtom. Na konvertibilni trg smo izvozili naših izdelkov za 1,94 milijona \$, kar je 3 odst. nad operativnim načrtom.

ZNAČILNOSTI PROIZVODNJE

JEKLARNA. V primerjavi z operativnim planom je znašala proizvodnja 97 odst., v primerjavi z osnovnim pa 98,5 odst. Vzrokov za to je več: manjši odvzem tekočega jekla, okvara na dveh pečeh in pomanjkanje sinterdolomita. Ker je Litostroj kasnil s svojimi deli, je izpadla glavna legerana programa za Kovačnico. Izmeček je bil nad načrtovanim, izplen slab.

JEKLOLIVARNA je spet zaostala za načrtovano proizvodnjo iz zdaj že dalj časa znanih vzrokov. Če se stvari ne bodo uredile, bo to vplivalo tudi na proizvodnjo v prihodnjih mesecih.

VALJARNA. Težka progja je izdelala 11.266 t gredic, kar je 98,3 odst. načrta. Srednja progja je dosegla načrt z 90,1 odst. Ker je bil na programu debelejši asortiment, je lahka progja v glavnem mirovala. Odprema za prodajo je bila zadovoljiva. 28. 2. 1987 je prišlo do požara na kabelski napeljavi, kar je povzročilo daljši izpad proizvodnje gredic.

KOVAČNICA. Kljub krajšemu mesecu je bila proizvodnja višja od januarske. Delovni pogoji so bili ugodni, razen zastoja na manipulatorju. Pri kladivih zastojev ni bilo. Rezervnih delov iz uvoza za kljub nenehnim zahtevam še vedno ni.

JEKLOVLEK. V prvi polovici meseca je manjkalo vložka in delno naročil, zato je bila proizvodnja nižja predvsem pri vlečenem jeklu in žici. Boljši je bil rezultat pri luščenem in brušenem jeklu, čeprav so imeli zastoje zaradi remontov. Izvoz je bil ugoden kljub zahtevnemu asortimentu.

ORODJARNA. Proizvodnjo v tem mesecu so spremljali neugoden asortiment, pomanjkanje naročil za orodne plošče in okvara stružnice karusel.

STROJI IN DELI. Odprema je bila solidna, saj so odpremili več stiskalnic. Še vedno pa jim primanjkuje naročil za obdelane ulitke in odkovke, sedanja pa niso najbolj ugodna za njihov strojni park.

INDUSTRIJSKI NOŽI. Količinski obseg proizvodnje zaradi drobnega asortimenta ni bil na ravni osnovnega načrta. Občutno nižja je bila tudi realizacija, saj je dosegla načrt samo z 52 odst.

PNEVMATIČNI STROJI. Okvara na CNC stružnici se je poznala pri obdelavi nekaterih pozicij.

Drugih večjih težav pa v februarju ni bilo.

VZMETARNA. Zaradi starega in izrabljenega strojnega parka niso dosegli predvidenega obsega proizvodnje.

TRO. V primerjavi z operativnim planom je bila proizvodnja sicer presežena, proti osnovnemu planu pa nekoliko nižja. Na to je vplivalo pomanjkanje naročil za ploskovne nože, izpad embalaže za knjigoveške nože za izvoz (1000 kosov), izpad uvoza hladilnega olja za stroje diesel itn. Zato so del proizvodnje prenesli v naslednji mesec.

ARMATURE. Dosežena proizvodnja je močno odstopala od načrtovane v glavnem zaradi pomanjkanja naročil za tuji in domači trg, delno pa zaradi nekompletne in nepravočasne dobave vložka za NC stružnice.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Načrtovano odpremo sta med tozdi metalurške proizvodnje dosegli samo Valjarna in Kovačnica, realizacijo pa je preseгла celo samo Valjarna. Kovačnica je dosegla načrt s 75,8 %. Povpraševanje po valjanih in kovanih izdelkih je bilo dobro. Jeklolivarna in Jeklovlek nista imela dovolj naročil, asortiment ulitkov je dokaj neugoden, nizke cene pa so onemogočale doseganje realizacije.

Vsi tozdi mehanske predelave so zaostali za načrtovano odpremo in realizacijo. Primanjkovalo je naročil za ulitke in odkovke,

vzmetne palice, orodne plošče in armature. Neustrezne cene za vrsto izdelkov so vplivale na realizacijo.

NABAVA

Direktne dobave starega železa smo zmanjšali zaradi poostrenih kriterijev vhodne kontrole in velikih zalog. Dobavitelji niso hoteli razumeti, da potrebujemo manj starega železa, ker je bil bluming v okvari. Iz istega razloga smo zmanjšali dobave ferolegur. Tudi kokil ne bi potrebovali toliko, a smo jih zaradi solidarnosti z dobavitelji morali prevzeti celotno količino formata V — 20 bofors.

Dobava livarskega peska je bila motena zaradi zelo nizkih temperatur. Zaradi pomanjkanja uvoznih surovin je prišlo do motenj pri dobavi fleksibilnih brusov. Ponočno je primanjkovalo vpenjalnega in obdelovalnega orodja. Iz Subotice še nismo prejeli vseh elektromotorjev, motena pa je bila še oskrba z drugimi materiali in rezervnimi deli.

UVOZ

Ker je Železarna Ravne in tudi sozd Slovenske železarne po preračunu lanskoletnega izvoza in uvoza pasivec (več uvoza kot izvoza), spadamo v 6. — zadnje prioriteto plačevanje do tujine in ne moremo prijavljati nobenih poslov uvoza. Gre do kooperacije negotovinske kompenzacije, sejmi, maloobmejni promet, uvoz za dinarje in na kredit.

Posebni težav pri oskrbi z A materiali še ni, so pa zato velike

težave pri nabavi rezervnih delov. Upamo, da bo z novo kooperacijo SM — Stahl — Maschinen tudi ta problem v določenem času rešen.

IZVOZ

Operativni cilj izvoza na konvertibilni trg je bil v februarju prekoračen za 2,8 odst., klirinški pa v primerjavi z mesečnim načrtom za 11,8 odst. Kljub zatišju na zahodnem trgu nam je še uspelo uresničiti načrtovane cilje.

Čeprav je stanje na tržišču težko in imamo težave zaradi nepravočasne dobave nekaterih nujnih dimenzij, je imela v februarju največji konvertibilni izvoz Valjarna, preseglji pa so načrt tudi tozdi Jeklolivarna, Jeklovlek, Stroji in deli, TRO in Armature.

V februarju smo nadaljevali z zaključevanjem pogodb za l. 1987. Sklepanje poslov nam zelo otežuje kriza, ki še vedno vlada v jeklarski industriji.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V februarju znaša izkoristek delovnega časa 85,11 odst., odsotnosti 14,89 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	5,53 %
— službena potovanja	0,37 %
— izredno plačani dopust	0,79 %
— bolezn	6,91 %
— druge plačane odsotnosti	1,20 %
— neplačane odsotnosti	0,09 %
— ure v podaljšanem delovnem času	2,78 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	febr.	zbir	febr.	zbir	febr.	zbir	febr.	zbir	febr.	zbir	febr.	zbir
JEKLARNA	98,5	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	81,8	81,6	78,6	78,6	67,8	65,4	159,2	155,6	117,2	114,6	62,2	59,8
VALJARNA	96,4	96,5	126,0	118,9	96,7	93,5	89,2	90,6	65,3	65,2	104,3	100,5
KOVAČNICA	103,7	102,0	88,4	98,4	71,2	72,4	56,4	76,5	39,6	53,2	75,8	75,2
JEKLOVLEK	71,9	68,8	73,6	68,4	61,3	63,0	110,5	73,3	78,9	52,0	58,1	64,9
TEŽKI STROJNI DELI	126,1	81,9	148,0	113,2	75,1	54,8	-	-	-	-	76,3	55,4
ORODJARNA	71,5	77,1	58,7	68,8	49,3	54,2	-	-	-	-	50,6	55,6
STROJI IN DELI	101,2	77,7	99,7	74,9	75,5	64,3	196,2	100,2	133,5	68,9	59,2	63,1
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	92,7	86,6	56,6	53,6	59,4	55,7	-	-	26,9	26,3	83,3	77,3
- GREĐICE	201,8	129,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	140,9	106,5	69,7	60,2	62,0	57,0	39,1	35,6	32,4	29,1	83,8	77,6
PNEVMATIČNI STROJI	93,3	97,1	93,9	95,3	93,5	84,4	-	21,6	-	16,6	97,1	87,0
VZMETARNA	88,7	89,6	87,1	89,3	79,0	78,9	210,5	346,3	150,7	250,1	77,4	75,0
TRO	118,5	102,6	140,2	111,5	92,8	85,7	128,7	128,7	90,8	79,3	93,3	87,1
KOVINARSTVO	98,6	77,2	102,3	80,1	62,6	53,0	-	-	-	-	64,6	54,7
ARMATURE	92,2	73,8	63,6	97,6	49,6	58,2	46,3	73,3	34,2	49,3	65,9	67,8
BRATSTVO - PILE	130,4	102,8	180,8	128,7	134,5	84,2	-	-	-	-	137,4	102,8
MONTER	62,5	65,6	68,2	71,5	58,0	57,6	26,7	36,5	16,6	23,3	63,5	62,1
KALILNICA	-	-	-	-	96,0	96,8	-	-	-	-	96,0	96,8
STORITVE DRUGIH TOZD	-	-	-	-	64,6	48,2	-	-	-	-	64,6	48,2
DELOVNA ORGANIZACIJA	96,7	95,9	107,2	101,5	77,3	71,9	110,8	85,9	77,2	61,1	77,3	74,0

HUMANIZACIJA DELOVNIH MEST

Ko gre za ljudi, se rado vleče

Tozd Stroj in deli ne slovi po težavnih delovnih mestih, prej bi bilo mogoče reči, da prevladuje mnenje, da so tam delovna mesta »v redu«, če že ne dobra, in da tudi delovno okolje ni problematično. Res je tudi, da si odgovorni v tem tozdu in v posameznih oddelkih prizadevajo odpraviti slabosti in izboljšati delovno okolje. Spominjamo se še uspele akcije tozdovega sindikata, ki je organiziral

beljenje stare proizvodne hale pred dvema ali tremi leti, pa ureditve obdelovalnice valjev, ki so jo pobelili in uredili na pobudo delavcev tega oddelka, da bi bilo delo v njej lažje in prijetnejše. Lani so v centralni brusilnici orodja uredili stoođotno odpraševanje, kar pomeni za brusilke in brusilce veliko izboljšavo delovnega okolja.

VEČDESETLETNE TEŽAVE Z VRATI

Kljub mnogim izboljšavam pa stanje tudi v tem tozdu še ni idealno. Industrijske hale niso grajene tako, da bi omogočale v vseh letnih časih dobre klimatske razmere v delovnih prostorih, marsikje so težave z zapiranjem vrat, tako npr. na južni steni stare hale, pri materialni službi, menda že vsa leta, odkar stoji mehanična. Šele letos pa se pripravljajo na to, da bodo zgradili tu nova, dvojna (ikarus in efaflaks) vrata, ki

bodo dovolj velika in se bodo pred kamioni avtomatsko odpirala in za njimi zapirala. Problema vse doslej ni bilo moč rešiti baje zato, ker prostor uporabljajo kar trije tozdi. Ko se bosta tozda SGV in Pnevmatični stroji izselila, bodo Stroj in deli šele lahko začeli investicijo. Tako lahko delavci v tej hali upajo, da prihodnjo zimo ne bodo več potrebovali plank, ki jih zdaj le zasilno ščitijo pred vdori mraza na njihova delovna mesta.

KER ŽELEZOV PRAH NI STRUPEN, SE NE MUDI

Zaradi slabega ozračja se pogosto pritožujejo delavci v oddelku strojegradnje, in to zaradi hlapov pleskarskih barv in čistilnih sredstev, ozračje pa se v proizvodnih prostorih onesnažuje tudi pri nekaterih vrstah obdelave, kjer gre za suho odzemanje materiala, pa odpraševanje ni urejeno.

Še posebno kritično je pri stroju za poliranje torzijskih gredi, kjer se sprošča zelo veliko prahu, pri ure-

luje, je zdaleč premajhna, da bi bilo odpraševanje učinkovito.

Dokler ni bilo videti možnosti, da bi se stanje izboljšalo, so ljudje pač potrpeživi, zdaj, ko pa že od januarja stoji ob stroju nova, učinkovita odpraševalna naprava (tako vsaj zagotavlja izdelovalec), se jim zdi zavlačevanje montaže že neumno. Tozd je namreč od Klime Celje kupil mokri čistilec zraka s centrifugalnim ventilatorjem. Naprava je sicer komplet-

Odpraševanje na stroju za poliranje torzijskih gredi kljub kupljeni napravi več mesecev ni delovalo

ditvi odpraševanja pa se zatika bolj, kot bi se smelo, ker gre za človeka in njegovo zdravje. Ali pa je upravičeno mnenje tistih, ki menijo, da v železarni pri stvarih, ki so pomembne za ljudi, zelo radi vlečemo.

Delavca, ki dela pri tem stroju, in njegovih delovnih sosedov namreč ne zadovoljuje odgovor kemijske službe, češ, da železov prah ni strupen in torej ni nevaren za zdravje, saj še navadnega cestnega prahu ni dobro vdihavati. Tu pa pri poliranju nastaja toliko prahu, da delavec nikakor ne more vzdržati pri delu vseh osem ur, ogroženi pa so tudi stroji v bližini in delavci, ki delajo na njih. Zmogljivost stare odpraševalne naprave, ki sicer še vedno de-

na, vendar brez cevi, ki pa bi jih morali izdelati monterji — delavci SGV. Pa se je zataknilo — verjeli ali ne — pri načrtih za te cevi. V železarni, kot kaže, ni konstrukterja, ki bi imel uro ali dve časa, da bi narisal ta načrt. Tako je dejal — in tega tudi sam skoraj ne more verjeti — vodja oddelka za študij dela v Strojih in delih Justin Medved. Če ga še niso našli, se prav lahko zgodi, da bo dobra odpraševalna naprava, seveda že vsa zaprašena, lepo v brezdelju praznovala svoj prvi praznik dela.

Pa kaj potem — delavec pri polirnem stroju bo še vedno dihal, četudi mešanico prahu in zraka, in proizvodnja bo tekla — skoraj nemoteno — dalje.

DENAR IZ DAVČNIH OLAJŠAV ZA TRANSPORT OSTRUŽKOV

Delo pri strojih ni fizično naporno, vsaj pri sodobnejših ne, saj bremena dvigujejo žerjavi, vendar še tudi v Strojih in delih obstaja delovno mesto težaka — ostružkarja. Njogo-

njaki tovarne Metalis iz Zgornje Stube, ki je to transportno napravo izdelala, zatrjujejo, da so začetne težave in pomanjkljivosti pričakovane in razumljive, saj so delovne razmere

Popravilo naprave za transport otružkov

vo delo je res naporno, zato ga želijo odpraviti.

V stari hali so za nekaj strojev že pred leti vgradili transportno napravo za ostružke. Bila je neučinkovita, zato nekateri delavci še zdaj ne verjamejo, da bi bilo mogoče transport ostružkov povsem mehanizirati. V vodstvu tozda pa so drugačnega mnenja in tudi vodja obdelovalnice II Franc Pudgar je prepričan, da je naprava, ki so jo kupili in montirali tokrat, dobra. To je za začetek obratovanja (delati je začela sredi februarja) še težko reči, vendar strokov-

tu specifične, in da bodo napake zagotovo odpravili.

Ko se bo naprava za transport ostružkov utekla in ko se bodo iz hale izselili Pnevmatični stroji in SGV, bodo trak napeljali od sedanjih štirih še k nekaj drugim strojem in tako, menijo, bodo močno razbremenili težaško delovno mesto ostružkarja, če ga že povsem odpraviti ni mogoče. S tem pa bo povsem upravičena investicija, ki so jo financirali s sredstvi iz davčnih olajšav za zaposlene invalide v tozdu.

Mojca Potočnik

ISKRILNI EROZIJSKI STROJ

V Orodjarni izdelujejo najrazličnejša orodja. Z izdelavo zahtevnih, predvsem notranjih oblik pa so imeli do lani težave, saj jih je bilo s klasičnimi načini obdelave skoraj nemogoče doseči. Težavo so odpravili, ko so pred slabim letom dobili računalniško voden iskrilni erozijski stroj, s katerim je mogoče obdelovati tudi najtrša, toplotno obdelana jekla in karbidne trdine. Ker je stroj računalniško voden, zagotavlja veliko natančnost in finost obdelave, kar s pridom uporabljajo pri izdelavi orodij za plastiko.

M. P.

Kako oblikujemo cene

Dokler je delovna organizacija v monopolnem položaju, ob tem pa še na dobrem glasu zaradi kakovosti izdelkov, in dokler so razmere v gospodarstvu sploh dobre, se s cenami ne ukvarjamo veliko. Samo toliko, da jih dvignemo, če nam dotedanje ne omogočajo več uspešnega poslovanja. V razmerah gospodarske krize, delne zasičenosti trga, zmanjšane kupne moči odjemalcev in tudi vedno večje konkurence v posameznih panogah proizvodnje pa postanejo cene vse drugačne, v veliki meri odločilen element gospodarjenja delovne organizacije. O tem, kako oblikovati cene, da bosta proizvodnja in prodaja tudi v težkih razmerah gospodarjenja uspešni, smo se pogovarjali z ravnateljem Komerčiale Ferdona Gnamušem. Razložil je, kako v Železarni Ravne v skladu z našo zakonodajo urejamo cene in kako na našo cenovno politiko vplivajo domače in svetovne tržne razmere.

BEDETI NAD LASTNIM POLOŽAJEM

Politika cen je ena glavnih funkcij marketinga, eden temeljnih kamnov v njegovi strategiji in politiki. Oblikovanje in politika cen sta z ekonomskega in marketinškega vidika zelo zapleteni.

Pri tem imamo različne pristope, odvisno od tega, na kakšni razvojni stopnji je določena delovna organizacija. Pogosti sta dve skrajnosti: na eni strani princip proizvodno-monopolnega določanja cen, na drugi strani princip določanja na podlagi razmerja med ponudbo in povpraševanjem, tretja skrajnost pa je administrativno določanje cen, ki ga je, žal, v naši praksi vse več, zlasti od

srede lanskega leta, ko je zvezna administracija večino industrijskih cen zamrznila ter določila 120-dnevne roke. Vlada je to storila z namenom in s predpostavko, da bo s tem zmanjšala inflacijo in pospešila uveljavitev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Študije ekonomskih institutov v Mariboru, Ljubljani, Zagrebu in Beogradu pa dokazujejo, da so smeri gibanja v gospodarstvu nasprotno od zaželenih.

Ko primerjamo politiko cen v naši delovni organizaciji z navedenimi splošnimi ugotovitvami, moramo reči, da tudi nam ne kaže drugega kot vključiti se v splošna gibanja. Gorje poslovnemu sistemu, ki ne bo bedel nad lastnim položajem v okviru panoge in celotnega gospodarstva. Velja pravilo, da kdor naredi korak nazaj, izgubljen zelo težko znova doseže, še veliko težje je potem napredovati. Vse je treba gledati v funkciji časa ter notranjih in zunanjih možnosti gospodarjenja.

DOLOČANJE CEN NAŠIH IZDELKOV

Prodajni asortiment Železarne Ravne spada v dve gospodarski panogi — del v črno metalurgijo, del pa v kovinsko predelovalno in strojno industrijo. Predpisani režimi zvezne vlade za oblikovanje cen izdelkov v posameznih panogah so različni.

Za izdelke črne metalurgije velja vsejugoslovanski cenik OUCM. Te cene se po dokaj obsežni dokumentaciji usklajujejo na ravni celotne panoge z zveznimi organi, odvisno od inflacije in gibanja tečajev oziroma cen na nemškem trgu.

Za izdelke kovinsko predelovalne industrije je predpisana metodologija,

dokumentacija in procedura, ki določa, kdaj in za koliko smo upravičeni povečati cene — tudi na zvezni ravni.

Le za nekaj izdelkov se cene določajo svobodno. To so izdelki individualne proizvodnje, ki jih naredimo po specifikacijah kupcev in so po svoji tehnološki in tehnični ter po tržni plati taki, da imajo konkurenco.

Restriktivna fiskalna politika države, nov sistem prihodka in dohodka sta letos na domačem trgu vzpostavila bistveno drugačno sorazmerje med ponudbo in povpraševanjem, pri čemer prihaja močno v ospredje problem nivoja cen. Povpraševanje po izdelkih z višjim nivojem cen namreč pada. Zaradi tega imamo za nekatere izdelke manj naročil. Taki izdelki so: mehansko obdelani odkovki, jeklolitina, nekateri kovani izdelki, zlasti pa armature.

MED LASTNO CENO IN KONKURENCO

Dokler smo imeli na posameznih segmentih monopol, navedenega problema nismo čutili, z rastjo konkurence, ki je na posameznih odsekih zelo velika, armature npr. v Jugoslaviji izdeluje 44 proizvajalcev, pa je prišel problem cen že močno v ospredje. Določene vrste armatur prodaja konkurenca tudi po 100 do 200 % nižjih cenah kot mi.

Na drugi strani je politika cen odvisna od stroškov proizvodnje, ki se kažejo v lastni ceni. Praviloma bi morale biti prodajne cene v poprečju za določen asortiment višje od lastnih cen, sicer akumulacije ni. Znotraj posameznih skupin pa so izdelki, katerih prodajna cena še daleč ne bo pokrila lastne. Nikjer na svetu ne prodajajo vsakega izdelka z dobičkom, povsod se gleda povprečje. Voditi je treba politiko za vodilne izdelke in skrbeti za optimalno strukturo. Lastna cena je odvisna tudi od cen nabavnih materialov, porabe materiala, časa in drugih posrednih stroškov, neuspele proizvodnje in izmeč-

ka. Če tu ne gospodarimo dovolj ali nam kaka zadeva uhaja iz rok, so lastne cene visoke in pride do notranjega pritiska na dvig prodajnih cen. Raven teh se primerja s konkurenco, posledica pa je znižanje prodajne cene ali izguba naročil.

Ta zakonitost odločilno vpliva na dolgoročno strategijo in politiko cen ter na vsakodnevno taktiko uresničevanja te politike.

ZAKONITOSTI SVETOVNEGA TRGA

Če smo na kratko opredelili politiko cen na domačem trgu, moramo dodati, da je ta problematika na svetovnem tržišču, posebno na konvertibilnem, še veliko bolj zaostrena. Svetovna konkurenca je trdosrčna, ne pozna nobene domoljubnosti, tu je samo vprašanje, ali prodaja po ceni, kot jo ima konkurenca (ob drugih prednostih), ali moraš ponuditi malo nižjo ceno, sicer se moraš s trga umakniti. Zakon ponudbe in povpraševanja, ki mu včasih pomagajo še državne omejitve, je neizprosno. Tarnanje nad domačo inflacijo, nad stroški proizvodnje je samo dokaz nerazumevanja zakonov trženja.

Cena je ozko povezana s kakovostjo in solidnostjo izpolnjevanja pogodbenih obveznosti. Če zatajimo pri katerikoli od omenjenih sestavin pogodbe, lahko izgubimo ne samo naročilo, ampak tudi kupca, pa celo celoten trg.

Na tujih trgih je izjemno pomembna referenca, dokumentacija o tem, kaj, koliko in kako si prodajal. Po tej kupec vedno sprašuje in se tudi zanima, ali so naše navedbe točne. Če je naša »zgodovina« prodaje dobra, imamo več možnosti za prodor na nove trge kot sicer. In obratno. Tega bi se morali pri našem poslovanju s tujino nadvse živo zavedati.

Dokler bodo meje zaprte, kot so, bomo pred takim delovanjem trga še kolikor toliko zavarovani, vendar so navedene tendence začele kazati prve znake že tudi na domačem tržišču.

Pripravila Mojca Potočnik

NOVA TELEFONSKA CENTRALA

Sredi februarja je v Železarni Ravne začela delovati nova telefonska centrala. Prostore je dobila v novem prizidku upravne zgradbe ETS. Z novo centralo so se možnosti železarniške telefonije močno povečale, saj je, namesto prejšnjih osemnajstih, zdaj priključenih na javno PTT omrežje 80 prenosnikov. Ko pa bodo na Ravnah zgradili novo javno centralo, bo teh linij 200. Na centralo železarne bo lahko priključenih 2000 telefonov, zdaj jih je 850.

Razen tehničnih pridobitev pomeni nova telefonska centrala tudi pomembno izboljšanje delovnega okolja za telefoniste, čeprav sami pravijo, da se jim delo ni olajšalo, ker ga imajo zdaj neprimerno več kot prej. Zadovoljni niso tudi z lokacijo nove centrale, ker je blizu jeklarne pa zaradi (zanje kot invalide) težkega dostopa do delovnega mesta.

M. P.

Delo kolektivnih izvršilnih organov

ODBOR ZA DOHODKOVNA VPRAŠANJA je na svojih sejah sprejel vrsto sklepov. Določil je vrstni red pokrivanja obveznosti iz čistega dohodka. Bistvenih sprememb glede na prejšnja leta ni bilo, razen pri stanovanjskem prispevku, kjer smo želeli oblikovati kompleten sklad. V primeru, ko posamezni tozdi niso mogli pokriti stanovanjskega sklada, so to v celoti storili drugi tozdi. Enako velja za ostali del sklada skupne porabe.

Odbor je ugotovil, da bodo letošnji pogoji poslovanja še zaostreni. V železarni lahko največ naredimo s sistematično akcijo zniževanja vseh vrst stroškov.

Obravnaval je posebno težke pogoje dela in sprejel sklep, da se do sanacije razmer za 2 ESD spremenijo delovne naloge: pri čiščenju kanalov v Jeklolivarni, pri plamenskem čiščenju v Kovačnici in pri industrijskih zidarjih v jeklarni 2. Obenem je menil, da se s to metodo denarnega nadomeščanja ne moremo zadovoljiti. Zato je zahteval od tozda PII poročilo, kdaj bodo sanirane razmere v Jeklarni in pri drugih delih, kjer sedaj delavcem priznavamo izjemne dodatke.

Zavzel je negativno stališče do zahteve delavskega sveta Jeklarne, da bi vsem delovodjem pečji v Jeklarni 1 in 2 priznali dodatke t+ za temperature in je soglašal s mnenjem službe za sistem OD.

Sprejel je sklep, da se vsem delavcem, ki imajo nižji OD (t. j. 7 kurirkam v KSZ), popravi OD na 100.000 din.

Ugotovil je višino deleža OD iz minulega dela 21.000 din upokojenecem železarne in obravnaval odpravo korekture VED (o tem smo pisali v Novicah št. 8).

Sprejel je za SDK potrebni sklep, s katerim je ugotovil upravičenost poročuna OD na enote sestavljenosti dela zadnjega kvartala, in sklep, da lahko TSD izplačuje normalne OD do 30. 6. 1987, ker smo v železarni pokrili izgubo, da temu tozdu ne bi bilo treba iti za zajamčene OD. Delavski sveti tozdvov so namreč sprejeli sklepe, s katerimi smo izgubo pokrili s 30 % nepovratnih sredstev in 70 % kreditov.

V zvezi z začasnim sklepom delavskega sveta o izplačilih nekaterih SSP: jubilejne nagrade, odpravnine, je ugotovil, da letos ni realno kaj spremeniti, saj je sklad porabe dokončno oblikovan, zelo veliko de-

lavcev pa je tudi uveljavilo regres. Zato je predlagal delavskemu svetu, naj sprejme ta sklep kot dokončen za leto 1987, da pa zahteva, naj v sozdu in na republiškem sindikatu temeljito preučijo sedanji način regresov za letni dopust, jubileje in odpravnine. Ta vprašanja so v različnih del. organizacijah opredeljena različno.

ODBOR ZA POSLOVANJE je predlagal delavskim svetom, naj sprejmejo predlog gospodarskega načrta, v tozkih, kjer pa morajo pripraviti predsanacijske programe, naj se še posebno zavzemajo za uresničitev ukrepov, ki jih predvideva plan.

Pozval je k čim doslednejšemu prijavljanju strojelomov, tozda Valjarno in Stroje in dele pa, da obnovita tako zavarovanje.

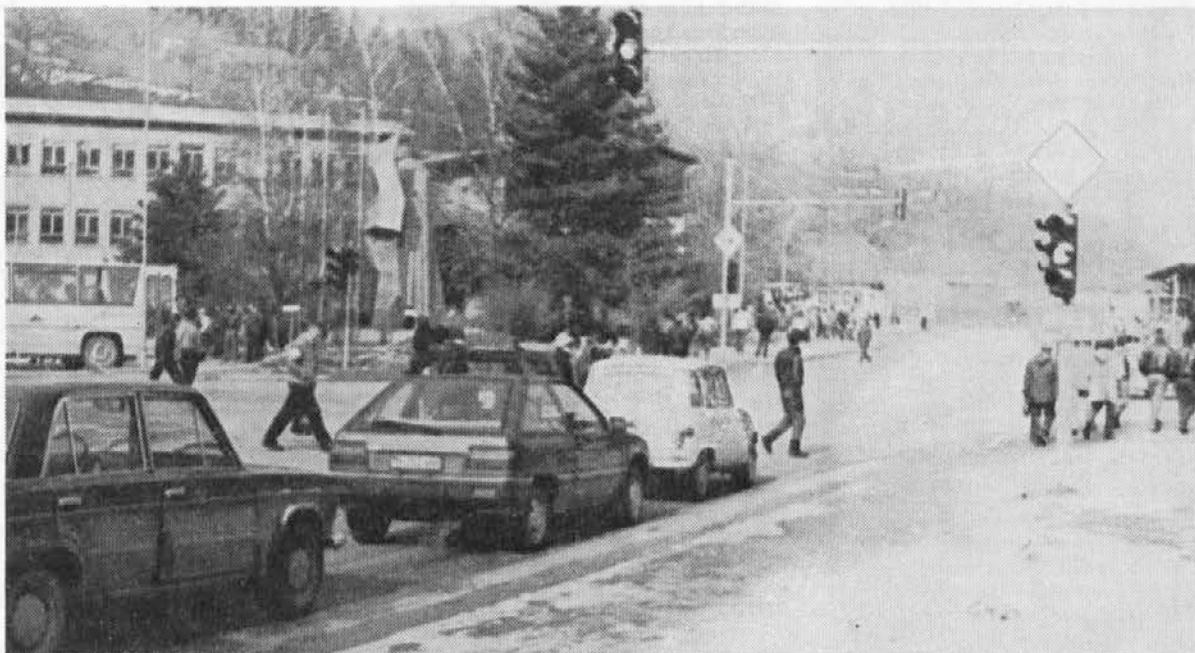
ODBOR ZA DRUŽBENI STANDARD je določil vrstni red prosilcev za dodelitev bivalnih prostorov zunaj prioritete liste. Lotiti se moramo akta o stanovanjskih razmerjih, doreči politiko in druga vprašanja. S temi vprašanji bi se razen sindikata moral soočiti tudi delavski svet DO.

Pozitivno je ocenil letovanje v l. 1986, sprejel cene za letos in kritiziral dejstvo, da programi kulturne in športno-rekreativne dejavnosti niso bili širše obravnavani med delavci kot prejšnja leta. Uskladiti je treba odobranje odsotnosti za ti dve vrsti dejavnosti. Določil je tudi predlog prioritete liste za kreditiranje stanovanjske gradnje in zahteval, da mora KSZ voditi točnejšo evidenco nad uporabniki teh kreditov v preteklih letih.

ODBOR ZA KADRE IN SPLOŠNE ZADEVE se je seznanil z dogovarjanjem o pomoči železarne pri saniranju študentskih domov. Pogovori na sozdu še potekajo.

Sprejel je usmeritve za dodeljevanje denarnih pomoči organizacijam, društvom in drugim dejavnikom, ki prosijo železarno za denarno in materialno pomoč. Te usmeritve so objavljene v tej številki Informativnega fužinarja. -deja

KDAJ IN KJE NOVA PARKIRIŠČA

Februarja in marca, ko so ceste postale suhe in se je vedno več delavcev začelo voziti na delo s svojimi avtomobili, je bilo veliko klicev na 6304, samo jeznih in ogorčenih, da pri spodnjem vrtarju ni kje parkirati, da spuščajo gume, če je avto na napačnem mestu itd.

Zato smo vprašali Maksa Večka, predsednika SO Ravne, kdaj in kje lahko pričakujemo nova parkirišča.

Povedal je, da so predvidena po projektu nove avtobusne postaje na Ravnah. Osnutkov zanj

je bilo več, s pomočjo republiških strokovnjakov pa so izbrali najprimernejšo varianto. Po njej bo novo avtobusno postajališče in obračališče, tudi za delavske avtobuse, pod železniško postajo na Mihelačevem. Čez cesto bodo verjetno podzemni prehodi. Na nasprotni strani, kjer je zdaj obračališče avtobusov, bo javno parkirišče. Staro avtobusno postajo bodo porušili ali pa bodo v njej poslovni prostori. Na kraju pred srednjo šolo, kjer je zdaj postaja za delavske avtobuse, bo trinadstropna garažna hiša za delavce železarne, parkirišče pa je pred-

videno tudi tam, kjer zdaj stojita Dornikova in Vušnikova hiša.

Kdaj bo vse načrtovano uresničeno, je odvisno od denarja. (Bojijo se, da letos delovne organizacije ne bodo združevale sredstev za ceste tako uspešno kot lani.) Terminski plan pa je naslednji: letos urediti cesto od mostu pri avtobusni do kino dvorane in križišča pri njej ter začeti graditi avtobusno postajo, drugo leto le-to končati, po dveh ali treh letih pa urediti parkirišča.

Do takrat se bo pri parkiranju pač treba znajti.

H. M.

OSKRBA Z ENERGIJO V FEBRUARJU

Navajeni smo že, da se vedno kaj podraži; tako se je podražila električna energija za 7%, mazut za 6%, tekoči dušik za 42% in argon za 32%. Niso pa se spremenile cene zemeljskega plina, plinskega olja in industrijske vode.

Skupni stroški porabljene energije so znašali v železarni (brez dislociranih tozdog) v februarju 1424 milijonov din, kar je za 12% manj kot v januarju. Tudi stroški na tono skupne proizvodnje so manjši za 12% v primerjavi z januarjem, na kar je delno vplivala za 1% večja proizvodnja in za 23% nižji stroški porabljene toplotne energije pri ogrevanju prostorov.

Oskrba je bila normalna, razen pri zemeljskem plinu, kjer je bila omejena na pogodbeni odvzem. Vsi porabniki so bili redno in v zadostnih količinah oskrbovani.

Poraba energije je bila v glavnem pod planom, prekoračitev je pri sanitarni topli vodi in tehničnemu dušiku.

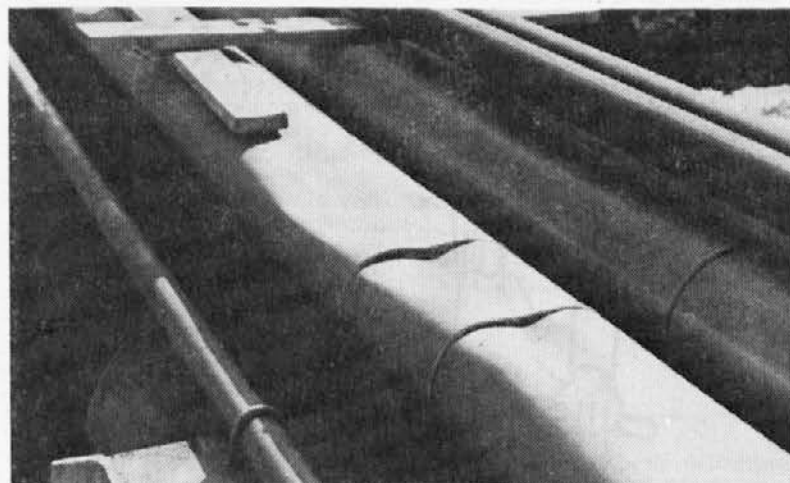
Količinski in vrednostni pregled porabe energentov v februarju 1987

Primarni energenti	Poraba	Stroški v 10 ³ din
Elektro energija	21.741.658 KWh	612.463
Zemeljski plin	5.912.408 Sm ³	413.782
Butan propan	15.302 kg	1.776
Mazut	636.920 kg	53.646
Koks	3.000 kg	182
Karbid	17.640 kg	3.741

Sekundarni energenti	Poraba	Stroški v 10 ³ din
Acetilen	6.129 kg	6.169
Industrijska voda	1.431.008 m ³	67.333
Sanitarna topla voda	12.286 m ³	8.430
Centralno ogrevanje	12.858.000 MWh	142.224
Kisik	493.316 kg	70.163
Komprimirani zrak	5.906.000 m ³ n	22.988

Sekundarni energenti	Poraba	Stroški v 10 ³ din
Čisti dušik	1.039 m ³ n	1.175
Tehnični dušik	49.336 m ³ n	3.383
Argon	8.547 m ³ n	17.228

SLAB ODNOS DO ENERGETSKIH INSTALACIJ

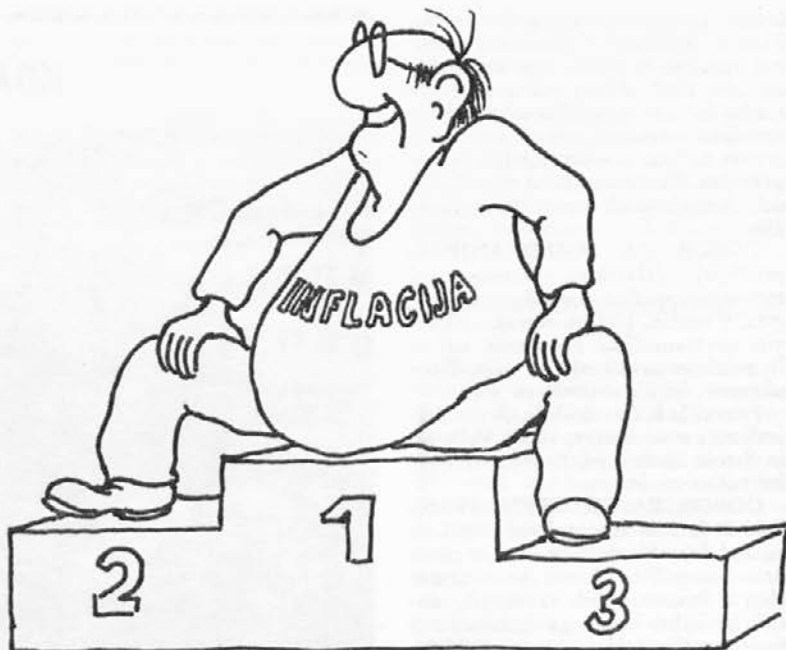
Skozi poškodovani plašč izolacije pronica voda. S tem se razmoči izolacija in cev začne propadati. Razmočen izolacijski material ni več toplotni izolator, temveč prevodnik toplote. Poraba toplote je zato večja.

Povzročitelji poškodb so pretežno vzdrževalci in monterji novih cevovodov ter drugih naprav na obstoječih energetskih trasah in ob njih.

J. R.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 7662 Felc Jože, Osamelci 1982.
 7663 Pečornik Miroslav, Tehniška mehanika fluida 1985.
 7664 Hecht Jeff, The Laser Guidebook 1986.
 7665 Buzdogan G., Mihailescu E., Rodes M., Vibration measurement. Dynamical system 1986.
 7666 Kariž Zoran, Avtomatizacija energetskih sistemov 1986.
 7667 Melave Dane, Kako gospodariti 1986.
 7668 Goli Drago, Avtomatizacija klimatizacijskih naprav 1986.
 7669 Ungaro Colin, The local network handbook 1986.
 7670 Timoshenko Stephen, Krieger Woinowsky, Theory of Plates and Shells 1985.
 7671 Gere Timoshenko, Theory of elastic stability 1985.
 7672 John F. Fleming, Structural engineering analysis personal computers 1986.
 7673 Standardni normativi vremena — avtogeno rezanje 1986.
 7674 Kos Marko, Konstruktivska dokumentacija 1985.
 7675 Seyer Martin D., Mills William J., Dos Unix systems becoming a super user 1986.
 7676 Archer Rowland, The practical guide to local area networks.
 7677 Feldman Daniel C., Arnold Hugh J., Managing individual and group behavior in organizations 1983.
 7678 Stewart Charles J., Cash B. William, Interviewing principles and practices.
 7679 Fran Bradač, Slovensko-latinski slovar 1986.
 7680 Kaltnekar Zdravko, Skrajševanje delovnega in podaljševanje obratovalnega časa 1986.
 7681 Šostar Adolf, Tehnika odrezavanja kovin I, II, III 1985.
 7682 Mihelčič Miran, Ciljna področja organizacijskega delovanja 1986.
 7683 Shigeo Shingo, Nova japonska proizvodna filozofija 1986.
 7684 Rajič Fedor, Rezni i stezni alati 1984.
 7685 Organizaciono poslovni leksikon, Kukoleča M. I. II. 1986.
 7686 Anič Vladimir, Silič Josip, Prapovisni priručnik 1986.
 7687 Jamsa Kris, The C Library 1985.
 7688 Schildt Herbert, C made Easy.
 7689 Torrington Derek, Jane Weightman, The business of management 1985.
 7690 Mlinar Zdravko, Protislovja družbenega razvoja 1986.
 7691 Kos Marko, Pot iz neinovacijske družbe 1986.
 7692 Sočan Lojze, Pot v gospodarsko razvitost 1978.
 7693 Jereb Janez, Tehnologija obdelave za oblikovalca kovin.
 7694 Casper Jones, Programming productivity 1986.
 7695 Jovanovič Tamara, Lovasič Sonja, English course. Stage 1 1984.
 7696 George E. Dieter, Mechanical Metallurgy 1986.
 7697 Ekonomski center Maribor, inštitut Ravne, Statistični pregled št. 1 1986.
 7698 Stropnik Jože, Hidrodinamika 1985.
 7699 Stropnik Jože, Kinetika 1985.
 7700 Brejc Miha, Martin Lorber, Priročnik za poslovne sekretarje 1986.
 7701 Sand A. Paul, Advanced Pascal programming Techniques 1984.
 7702 Rigler Jože, Varjene konstrukcije 1986.
 7703 Kuzman Karl, Tehnološke karakteristike preoblikovalnih strojev 1984.
 7704 Everest Gordon C., Database Management objectives system functions and administration 1986.
 7705 Handbook of Electrode Technology 1982.
 7727 Chorafos Dimitris N., Designing and implementing local area networks 1984.
 7728 Etlin Walter A., Multiplan. Made easy, 1984.
 7729 Hartley John, FMS at work 1984.
 7730 Daumeingts, Carter, Advances in production management systems Amsterdam 1982.
 7731 Ranky G. Paul, The design and operation of FMS 1983.
 7732 Nichols Elizabeth A., Joseph C. Nichols, Data communications micro computers 1982.
 7733 Miličević Jovan, Rečnik mašinske tehnike shr. — slov. 1986.
 7734 Maziva i podmazivanje 1986.

Brez komentarja

PLEČNIKOVE MISLI

Dobrega delavca častim vsaj toliko kot velikega go-spoda.

Fasada brez dekorja je kot človek, ki se nikdar ne zasmeji.

Povem vam, da se pri svojem delu strašno mučim; je pa hkrati to tudi nekaj lepega, ker se človek pri tem očisti.

Vedite pa, da boste napravili nekaj le tedaj, kadar boste delali kot otroci. Ne čakajte pohvale. Jaz sem star in izkušen, govorim vam, kar sem sam doživel.

Poštenost je tudi to, da imate za svoj poklic zadosti znanja in srčne kulture, da ste zmožni vršiti svoj poklic v korist človeštva.

Veste, z nami je tako: pisatelje, ki jih imam za umetnike, berejo, ko še žive. Po smrti pa jih sunejo v rit in zaženejo v kot, v pozabljenje. Arhitekta pa brajo vse življenje, po smrti pa občudujejo njegovo delo, seveda, če je kaj dobrega naredil.

Vedno sem opazoval pri velikih ljudeh, kolikor sem imel pač prilike za to, in sicer ne samo pri arhitektih, temveč tudi pri slikarjih, kako se je vsako delo začelo z nejasnostjo, kako se je izcimilo iz te trpljenje in kako se je človek potem, po neki koncentraciji sprostil v tako enostavno formo, da bi človek ne prisodil nobenega truda.

Jaz rad rišem in si kaj izmislim, ko pa je treba imeti z ljudmi opravka, potem pa izgubim veselje do dela.

Javna slava, delo v javnosti, vse to ni nič! Samo pri delu, ko človek občuti za trenutek krila večnosti, dobi nekaj, česar mu ne more vzeti nihče več — zato pa je tudi umetnost tako grozno krasna stvar.

Nič ne de, da trpite, dobro znamenje dobrega vina, ki vre. Morebiti je trpljenje najlepše, najresničnejše, najvrednejše, kar je na svetu.

Nič vam tako ne želim kakor jasno in veselo dušo! Rimljani pravijo: kamor ne pride sonce, hodi zdravnik. Tenko vest pa trdno glavo, premišljeno ali naravnost naprej!

Jaz sem po možnosti rad povsod in vselej ljubezniv. Meni dobro de, ako se ne zbada po nepotrebnem v moje rane, in ker so drugi tudi vsi polni ran, počemu bi se obotavljati biti dobrosrčen, ako nočejo naravnost drugače.

(Sinteza, dec. 1984)

»Naredil sem izpit iz varstva pri delu, potem smo pa malo popili.«

Po Mežiški dolini

NA COŠ KOROŠKI JEKLARJI BODO UKINILI CELODNEVNI POUK

Po osmih letih delovanja se sistemu celodnevne šole na Javorniku pišejo zadnji meseci. V prihodnjem šolskem letu bodo imeli učenci z Javornika in Kotlje znova poldnevno šolo, javorniškimi od prvega do četrtega razreda pa se obeta celo dvoizmenski pouk. Ker je na Holmcu bolj malo učencev (v obeh kombiniranih oddelkih od 1. do 4. razreda je 24), bodo celodnevno šolo ukinitili tudi tam. Tako bomo imeli v šolskem letu 1987/88 v občini Ravne enotno, poldnevno osnovno šolo.

Načrt (začasne) ukinitve celodnevne šole sta na predlog ravnateljstva šole in občinske izobraževalne skupnosti že obravnavala občinski komite ZKS Ravne in svet staršev na šoli, o njem bodo razpravljali še drugi forumi, dokončno pa ga bosta sprejela ali ovrgla izvršni svet in skupščina občine. Kakor pa vse kaže, drugega kot potrditi načrt ravnateljstva COŠ Koroški jeklarji ne bo mogoče narediti.

Cepprav je bila šola na Javorniku zgrajena za sistem celodnevne šole, pa temu namenu že vse od začetka ne ustreza, njena funkcionalnost se vsako leto zaradi povečevanja števila učencev še zmanjšuje. V vodstvu šole so si sproti pomagali tako, da so zmanjševali šolski okoliš in del učencev iz lastnega okoliša preselili na OŠ Prežihov Voranc, zdaj pa tega ni več mogoče nadaljevati, saj je tudi ta šola že prepolna in bo z novim šolskim letom prav tako prešla na delni (od 2. do 4. razreda) dvoizmenski pouk. Enoizmenski pouk bi na Ravnah lahko obdržali le, ko bi zgradili tretjo osnovno šolo, za to pa, kot vemo, ni denarja. Kot dokazuje zadnji neuspeli referendum za samoprispevek, tudi ravniki starši nismo pripravljani kaj več prispevati za razvoj družbenega standarda in s tem našega šolstva, in potemtakem nismo upravičeni negodovati, ko doživ-

ljamo spremembe, ki nam jemljejo ugodnosti, kakršne smo bili že navajeni uživati. To pa sta predvsem zagotovljeno varstvo otrok med celotnim delovnim časom in na učitelje (vsaj v glavnem) preložena skrb za učni uspeh naših šolarjev.

Zaradi ukinitve celodnevne šole bodo torej najbolj prizadeti najmlajši šolarji, in to v času, ko bodo v popoldanski izmeni, saj bodo dopoldne do enajste ure sami doma (razen tistih, katerih starši tudi delajo v izmenah; ti bodo poslej na boljšem kot doslej).

Pouk v jutranji izmeni bo trajal od 7.45 do 11.20, v popoldanski pa od 12.10 do 15.40, vmesna ura (od 11.20 do 12.05) pa bo namenjena interesnim dejavnostim učencev obeh izmen in kosilu.

Na šoli so razmišljali tudi o drugih možnostih organizacije pouka, pa boljše rešitve niso mogli najti.

Celodnevne šole ni mogoče obdržati, ker so oddelki prepolni in že letos v šestih prekoračujejo z zakonom dovoljeno število otrok v njih, prihodnje šolsko leto pa bo učencev na šoli še več, razen tega pa bodo zaradi nujne sanacije strehe (šole bodo prekrivali med počitnicami) izgubili glasbeno učilnico, kar pomeni še večjo prostorsko stisko.

Na predmetni stopnji je pouk v dveh izmenah težje organizirati, razen tega pa bi popoldanska izmena trajala do sedmih zvečer, kar je za vozače in druge oddaljene učence nesprejemljivo.

Zal ni mogoče organizirati podaljšanega bivanja ali tako imenovanega varstva za vse učence, ki bi ga potrebovali, ker za to ni dovolj prostora. Ko bi bil, celodnevne šole najbrž niti ne bi ukiniteli, saj vendar želimo našim otrokom najboljše, kar jim moremo dati. Mar ne?

Mojca Potočnik

KAJ BOMO LETOS V OBČINI RAVNE GRADILI NA NOVO

CESTE

Po načrtu naj bi letos v občini Ravne uredili naslednje ceste: Ravne—Dravograd, Žerjav—Črna in Kotlje—Dular, z njimi pa tudi križišča (pri ravniki kino dvorani in v Kotljah). Kot zaostanek od lani naj bi uredili ovinek pred Senčno vasjo v Mežici ter ob cesti Ravne—Črna postavili odbojne ograje in popravili škarpe.

Če bo od denarja za ceste, ki ga bo tako kot lani tudi letos moralo v glavnem zbrati koroško gospodarstvo samo, po uresničitvi teh načrtov še kaj ostalo, pa bodo z njim uredili lokalne ceste.

SOLE

Zaenkrat slabo kaže z začetkom gradnje nove osnovne šole na Prevaljah (iz samoprispevka). Če-

prav so vsa dovoljenja zbrana, se zatika pri denarju. Finančno konstrukcijo, ki takšna, kot je zdaj, niti začetka gradnje šole brez telovadnice ne omogoča, so porušile predvsem delovne organizacije, ki niso združile toliko sredstev, kot so jih obljubile in kot je bilo pričakovati.

Novo šolo pa bi bilo treba nujno začeti graditi, saj odlašanje stroške samo še povečuje.

Sicer pa smo v občini Ravne s šolskimi prostori (tako osnovnošolskimi kot srednješolskimi) na psu. To zgovorno potrjuje tudi podatek, da imamo od 36 šol v Sloveniji, kjer je v razredih več kot 30 učencev, kar tri na Ravnah in Prevaljah.

Ali bo prevaljsko šolo vendarle možno začeti graditi letos,

bo razjasnila aprilka seja vseh zborov skupščine občine Ravne.

KOMUNIKACIJE

Na mestu stare Ringove hiše bomo sredi Raven še letos začeli graditi novo pošto s telefonsko centralo. Tako bodo nastale naše zveze s svetom bistveno boljše, predvsem pa bo nova telefonska centrala dala nove telefonske številke, ki jih zdaj na Ravnah zelo primanjkuje oz. jih sploh ni več.

V zvezi s komunikacijami pa je zanimiva še informacija, da naj bi naslednje leto Kotlje, Ravne, Prevalje in Strojnska Reka dobile kabelsko televizijo (enotni sistem). Zajela naj bi okrog 60 odstotkov prebivalstva. V okviru projekta je načrtovan tudi studio za lokalni TV program.

DRUGO

— Po večletnem čakanju se tistim, ki želijo graditi, odpira nov zazidalni okoliš v Kotljah, imenovan Kotlje II. Zdaj tečejo zemeljska dela, ni pa še projektov hiš. Interesentov za parcele je veliko, organizacijo gradnje pa je prevzela Stanovanjska zadruga Brdinje.

— Ker je slovenjegraška bolnišnica tudi ravska, še novica, da bo ta letos dobila novo lekarno in center za dializo.

— O novem avtobusnem postajališču na Ravnah pišemo posebej.

(Vir: informacije predsednika SO Ravne)

Vsakdanja pot

KOMUNALNE IN CESTNE ZADEVE V OBČINI RAVNE:

Potrebe in želje veliko večje od možnosti

Komunalni standard v naši občini je zelo visok. To potrjujejo podatki o razmeroma dobri preskrbi občanov z vodo, komunalno opremljenostjo naselij, odvozom in odlaganjem odpadkov. Namesto več malih odlagališč je začasno urejeno skupno na Lokovici. Imamo vzorno centralno ogrevanje, ki ga hodijo gledat tudi iz drugih slovenskih občin.

Kljub temu pa naši občani niso zadovoljni oziroma želijo imeti vedno več in boljše. Kritike slabih rešitev ter vse večje zahteve občanov pri komunalnem urejanju pomagajo k hitrejšemu napredku te dejavnosti. Osnovni problem na tem področju pa je, da so potrebe in želje veliko večje kot možnosti. Pomanjkanje sredstev se najbolj odraža pri slabšem vzdrževanju že zgrajenih objektov in naprav. Intervencijsko namesto preventivnega vzdrževanja povzroča obilo organizacijskih težav, večje stroške, zraven pa še negodovanje med občani — uporabniki.

Drug velik in stalen problem v naši občini je politika cen komunalnih storitev. Ni osnovni problem v tem, da so cene vode, kanalizacije in ogrevanja med najnižjimi v Sloveniji in Jugoslaviji, ampak v tem, da je pokrivanje enostavne reprodukcije zelo nizko. Šele z letošnjimi cenami teh storitev so pokriti stroški enostavne reprodukcije samo do 50 %

(prejšnja leta je bilo pokrivanje 20—35 %).

Razliko v cenah pokrivajo iz različnih nenamenskih virov oziroma virov, ki so namenjeni za vzdrževanje komunalnih objektov skupne rabe ali dodatnih sredstev OZD. Da bi odpravili ta problem, so na podlagi SaS o temeljnih planov SIS za KCG in družbena dogovora pripravili program postopnega prehoda pokrivanja stroškov enostavne reprodukcije do l. 1990. Tak prehod pomeni vsakoletno povečanje cen, ki vključujejo letno inflacijsko povečanje stroškov z odstotkom prilaganja (zaostanek iz prejšnjih let). Program povečanja cen, ki bodo pokrivalo enostavno reprodukcijo:

leto	pokrivanje
1987	63 %
1988	76 %
1989	89 %
1990	100 %

Ena velikih slabosti preteklega obdobja je zanemarjanje oziroma neizdelava podzemnega katastra komunalnih objektov in naprav (vodovoda, kanalizacije itn.) Ker ta kataster ni narejen, ne vejo, kje so podzemni vodi. Prav tako nimajo točnih razmejitev cest, ulic, zelenic itn., zato nastajajo nepotrebni stroški in hudovanja.

Za objekte, ki jih gradijo zadnja leta, urejajo tak kataster sproti, podzemni kataster pa bo izdelan v 10 letih.

Negotovosti in težave pa nastopajo tudi pri zagotavljanju sredstev za razširjeno reprodukcijo — investicije. Določila SaS o temeljnih plana Komunalno-cestne skupnosti se le delno uresničujejo. Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer odvedejo OZD v naši občini samo del dogovorjenih sredstev iz čistega dohodka za investicije v komunalne objekte (izpolnjevanje te obveznosti je vsako leto slabše). Manjša sredstva, zbrana po predvideni stopnji, vplivajo tudi na pritok sredstev, ki jih po svojih planih predvidevajo kot soudeležbo druge SIS, banke in ustanove (OVS, LB, zavarovalnica itn.), saj te pogotujejo našo lastno udeležbo. Da so problemi še večji, je pripomogel tudi zakon, ki je omejil vire za razširjeno reprodukcijo na komunalnem področju, poleg tega pa vsakoletne težave gospodarstva krčijo te vire.

Največ kritike na področju razširjene reprodukcije doživljajo zaradi neizvršenih obveznosti iz preteklih let, saj so bila namenska sredstva trošena za komunalno opremo tistih družbenih objektov (šole, domovi, telovadnice), za katere ni bilo virov. Tako prihajajo zahteve ali celo tožbe tistih individualnih graditeljev, ki so svoje obveznosti poravnali, družba pa do njih ni izpolnila dogovorjenih obveznosti.

Povedali smo že, da so želje in s tem pritiski na področju investicij v komunalne objekte in naprave večje od možnosti. Ti pritiski velikokrat prevladajo nad strokovnimi argumenti, zato samoupravni organi v SIS za KCG sprejemajo sklepe, ki v praksi trenutno niso uresničljivi.

Vedno večji problem je onesnaženost našega prostora (vse slabši zrak, onesnažene vode, razne naklade smeti, starih avtomob-

ilov itn.). Nujno je treba izvesti več akcij od prevzgoje občanov do ukrepov pregona in tudi večjega vlaganja dodatnih sredstev v čistilne naprave, kolektorje, novo odlagališče in modernizacijo zbiranja raznih odpadkov. — Sredstva, ki jih bomo namenili v izboljšanje ekoloških razmer, se nam bodo dolgoročno zelo obrestovala. Komite za varstvo okolja in urejenost prostora pri SO Ravne pripravlja poseben program.

Za uveljavitev razširjenega programa izgradnje komunalnih objektov, ki zajema izgradnjo kolektorjev, čistilnih naprav in novega odlagališča, moramo dodatno združevati sredstva na podlagi posebnega sporazuma ali pa tudi s povišano stopnjo iz čistega dohodka. Praksa kaže, da zbiranje sredstev iz čistega dohodka ni zanesljivo, zato je treba poiskati bolj zanesljive vire.

(Vir: gradivo za sejo SO Ravne)

Z D R A V J E

Svetovni dan zdravja 1987

CEPLJENJE ZA VSE OTROKE SVETA

... do leta 1990, je geslo, ki velja za letošnji svetovni dan zdravja. Ta cilj sta si Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) in UNICEF zastavila že pred desetimi leti. Ali ga bo mogoče uresničiti?

To, da lahko s cepljenjem zaščitimo otroke in tudi ostalo prebivalstvo pred nekaterimi nalezljivimi boleznimi, se zdi danes samo po sebi umevno, pa še pred tremi desetletji ni bilo tako. V nekaterih predelih sveta pa še danes ni zlahka dosegljivo. Ali smo vsi skupaj kdaj pomislili, koliko otrok še danes, v deželah, kjer ni dovolj zdravstvenih delavcev in sredstev za cepiva, pomorijo številne bakterijske in virusne nalezljive bolezni?

Cepljenje, ki ga izvajamo s preizkušenimi in vedno znova testiranimi cepivi, večini otrok in kasneje tudi odraslim (npr. JLA) resnično daje možnost, da se ubranijo pred temi težkimi boleznimi.

V zgodovino medicine so se zapisali veliki možje, ki so korakoma odkrivali skozi zadnji dve stoletji spoznanja, kako preprečiti

in zajezi velike epidemije bolezni, kot npr. črnih koz, kolere, stekline, tuberkuloze in še mnogo drugih (klopni meningitis, B hepatitis ...).

Novorojenca tik pred odhodom iz porodnišnice cepimo proti tuberkulozi, ki verjetno ne bi bila tako ukročena, če bi s tem ukrepom prenehali. Kmalu po rojstvu, že v starosti 3-4 mesecev, pričnemo dojenčka cepiti proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju in otroški paralizi, v starosti med 1. in 2. letom pa še proti ošpicam in mumpsu (vnetje obušesne slinavke). V kasnejšem obdobju ponavljamo cepljenja proti davici, tetanusu in otroški paralizi. S tem ukrepom zagotovimo boljši uspeh cepljenja. V obdobju pubertete (7. razred OŠ) cepimo deklice proti rdečkam, da bi na ta način preprečili zbolevanje v času zrejšega obdobja, ko bi lahko v nosečnosti zbolel tudi še nerojeni otrok za težkimi posledicami te viroze. Fantje pa imajo še poseben program cepljenja v JLA.

Večino držav, ki ima dobro razvito zdravstveno službo in dovolj sredstev za cepiva, ima podobne cepilne programe. SZO in UNICEF pa se trudita, da bi podobno precepljenost zagotovili vsem otrokom sveta.

Danes se nam zdi samo po sebi umevno, da naši malčki ne zbolejajo za davico, da celo zdravniki ne poznajo več bolezenskih znakov in narave bolezni iz prakse, temveč le iz učbenikov o nalezljivih boleznih. Tu in tam se še zgodi, da zbolijo dojenček za oslovskim kašljem ali ošpicami, če je prišel v stik s povzročiteljem teh bolezni prej, preden je bil zaščiteno s cepljenjem. Tetanus pri novorojencu in otrocih pa v Sloveniji ne poznamo več. Prav tako že nekaj let naših otrok ni več pohabljal otroška paraliza. Vse to je zasluga precepljenosti naših otrok in mladine. Dispanzerska zdravstvena služba v koroški regiji se že desetletja trudi, da bi ta cilj — čim večjo precepljenost naših varovancev, dosegla in po možnosti še izboljšala. V zadnjih dveh letih smo tudi pri nas prešli na t. im. kontinuiran način cepljenja. To pomeni, da sproti cepimo skozi vse leto dojenčke takrat, ko dosežejo primerno starost. Seveda pa slabotnih ali kako drugače bolnih otrok ne cepimo, temveč poseg preložimo za čas, ko je otrok zdrav, krepak in sposoben za cepljenje. O tem odloča dispanzerski otroški zdravnik ali zdravnik v otroški posvetovalnici. Z veseljem lahko ugotovim, da se večina staršev dobro odziva na vabila in sodeluje z nami tako, da lahko njihovega malčka pravočasno uspešno zaščitimo. Cepiva se v ustreznih ustanovah nenehno testirajo na uspešnost, varnost in morebitne komplikacije, ki pa so na srečo silno redke in seveda niso tako hude, da bi nas odvrnile od cepljenja.

Dobro poučeni morda tudi veste, da po vsem svetu na cepimo več proti črnim kozam. Pred desetimi leti je namreč SZO razglasila, da je ta bolezen tudi v Aziji in Afriki izkoreninjena in je torej cepljenje nepotrebno. Moram priznati, da smo si zdravniki, ki smo morali cepiti otroke proti tej bolezni, oddahnil. Ravno pri tem cepljenju smo se najbolj bali najtežje komplikacije — vnetja možganskih open in možganovine (meningoencefalitis). Upajmo tudi, da bo virologom (znanstvenikom, ki preučujejo viruse) uspelo odkriti cepivo ali zdravilo proti t. im. »kugi 20. stoletja«, to je AIDS-u, ki nas danes še navdaja z grozo zlasti zato, ker je medicina proti tej bolezni danes še nemočna.

Bilo bi res nedopustno, da bi starši iz malomarnosti ali namereno odtegovali svojim otrokom koristi zaščitnega cepljenja, kajti kaj kmalu bi se spet pojavile v večjem obsegu mnoge bolezni in morale tudi naše otroke, tako kot se to še vedno dogaja v nerazvityh deželah »tretjega sveta«.

Spomin

Dr. Božena Čretnik,
spec. pediater

KULTURA

ŽELEZARNA IZDALA NOVI LITERARNI ZBIRKI

V skladu s kulturno politiko, kot jo vodi Železarna Ravne zadnja leta, sta aprila izšli druga in tretja zbirka literarnih stvaritev naših delavcev, knjižici poezije **Ratomira Ilića-Kačarja — Pijani oktober in Đorđa Radovića — Moja senca**. Prva zbirka, ki jo je izdala železarna, je bila lani novembra zbirka črtic Rudija Mlinarja Pekoče zvezde.

Skupno Iliću in Radoviću je pesništvo, to, da sta neslovenca in pred zbirkami več objav v Mentorju ZKOS, priložnostnih izdajah literatov začetnikov in v lokalnih časopisih v rodni kraj in na Ravnah. Drugih vzporednic med njima ni moč najti.

Ratomir Ilić-Kačar, rojen leta 1947 v Srbiji, je prišel v Slovenijo pred 17 leti. Je kalilec v tozdu Industrijski noži.

Objave njegovih pesmi v več publikacijah kažejo, da se mu neki ustvarjalni nivo priznava. Daje mu ga, gledano polarno, bolj jezikovnostilni in kompozicijski ustroj njegovih pesmi kot vsebinski.

sebeno iznajdljivostjo in skrivnim pomenom nosilec lepote, ki presega neposredno otipljivost motiva ali ideje (po Cenetu Vipotniku). — Ker pa je to še vedno »lepota«, je vredna svoje zbirke.

Đorđe Radović je bil rojen leta 1957 v Brataču pri Nevesinju v Hercegovini. Je diplomirani ekonomist v tozdu RPT, na Ravnah od leta 1981.

V pesmih Đorđa Radovića je čutili izraziti ontološki problem. To je občutek, da je med ljudmi v novem kraju osamljen, izobčen, sam s svojo senco in bolečino, iz katere se mu rojevajo pesmi. Odtujenost ga obrača navznoter, zato so njegove pesmi zelo osebne (s tem pa ni rečeno, da izpovedovanj ni možno posplošiti). Njihov osnovni ton je nostalgichen, značilen tako za ljubzenske pesmi kot tudi tiste o pesnikovanju in spominu na rodni kraj. Te tri teme tudi prevladujejo v Radovićevi poeziji. Med njimi je posebne omembe vredna tema o pesniškem ustvarjanju, saj se je lotevajo le

Sicer pa izida zbirke Ratomira Ilića in Đorđa Radovića dokazujeta, da železarna ne sodi med okolja, »ki ne kažejo nikakršnega zanimanja za obstoj literatov drugih republik v Sloveniji,« kot je ugotovilo 13. literarno srečanje pri-

padnikov drugih narodov in narodnosti, ki živijo v SRS, novembra lani v Kopru.

Seveda na ne gre le za negovanje nacionalnega čustva, pri izdaji zbirke odloča kakovost.

Helena Merkač

PRVA RAZSTAVA MOJCE KOVAČ

S tremi slikami je sodelovala že na razstavi del slikarske kolonije Ravne 1986 (v februarju je krožila po železarni) v dneh po osmemu marcu pa je pripravila prvo samostojno razstavo svojih slik v avli uprave. Videli smo štiri krajinske slike, tihožitje in dva cvetlična motiva.

Ob rob razstavi je zapisala: V meni živi narava. Spleta se z ljubeznijo do barv in oblikovanja. Mogoče moje stvaritve še niso to, kar bi želela sama ali bi hoteli gledalci, toda pot je v meni, iščem jo in jo bom našla.

V pogovoru je dejala, da slika za lastno zadovoljstvo, s tem se

potrjuje, slikanje jo sprošča. »Če že toliko stvari počneš v življenju, ki jih moraš, ker so nujne, in se jih naučiš, zakaj ne bi človek delal še tega, kar te veseli. Če mi slika vsaj nekoliko vzbudi občutke, kakršni so me obdajali ob gledanju narave, ki sem jo želela poustvariti, sem z njo zadovoljna. Včasih se tudi ne posreči. Pač iščeš...«

Zelimo ji, da bi vztrajala na tej poti iskanja in na njej veliko našla, pa tudi, da ne bi ostala edina članica Društva koroških likovnikov. Tedaj bi bila tudi njena pot lažja.

Mojca Potočnik

KULTURNA KRONIKA

1. marca je folklorna skupina KUD Prežihov Voranc nastopila na kurentovanju v Ptuj.

6. in 7. marca je Slovensko ljudsko gledališče Celje v Titovem domu na Ravnah igralo situacijsko komedijo G. Feydeauja Bolha v ušesu in z njo do ušes nasmejalo gledalce — gledališke abonente. K temu je razen vsebine in igralcev pripomogla tudi režija Vinka Möderndorferja.

7. marca je v Mladinskem domu Reka KUD Strojnska Reka pripravilo kulturni popoldan za ženske. Ob gledališniških, ki so pod vodstvom Zdenke Prikeržnik zaigrali enodejanko Velikaška norost, je nastopila še otroška folklorna skupina, ki jo vodi Gabrijela Merkač. S predstavo so pozneje gostovali še na drugih odrih.

13. marca je bila v Titovem domu na Ravnah prva predstava drame Gorana Stefanovskega Divje meso. Igralo je KUD Bratstvo v režiji Bojana Čebulja.

Istega dne je bila v športni dvorani pri OŠ Prežihov Voranc velika kulturno-zabavna prirediteljska Vrtiljak. Izkupiček, ki ga je omogočilo številno občinstvo, so organizatorji namenili Društvu invalidov občine Ravne.

Vokalni oktet TRO je imel ta večer koncert v hotelu Kompas Slovenj Gradec.

14. marca je bil v Vogrčah 3. koncert Od Pliberka do Traberka.

21. marca je bilo v ravenski športni dvorani zaključno pevsko srečanje Od Pliberka do Traberka. Na njem so nastopili mešani pevski zbori Mato iz Črne, Vuzenica, Podjuna iz Pliberka in moški zbori Foltej Hartman iz Pliberka, Šentanelski pavri in Vres ter Koroški oktet. Tako po organizaciji kot po kvaliteti zapetih pesmi je bilo to dvajseto jubilejno srečanje vredno svojega imena.

Slavnostni govornik na srečanju je bil znani slovenski pesnik in podpredsednik SZDL Slovenije

Ciril Zlobec, ki je popoldne pred tem na srečanju s koroškimi slavisti govoril o slovenskem narodnem vprašanju danes.

25. in 26. marca je bila v Titovem domu na Ravnah občinska revija mladih Naša beseda '87. Nastopile so skupine: MKUD Franci Paradiž s srednje šole TNPU Ravne z Recitalom Prešernovih pesmi v prevodu, z igro Trnuljčica preveč in trije palčki ter s predstavo The show must go on, Mladinsko gledališče DPD Svoboda Črna z igro Čudežni kamen in Kamnožer, PIKUD COŠ Koroški jeklarji pa z delom Mala čarovnica, ki ni mogla biti zlobna.

28. marca je bil na Prevaljah 4. abonmajski koncert glasbenega ansambla Sofijski solisti.

M. T.

DOMISLICE

Ljudje so rojeni za ugodje; čutimo ga, za to niso potrebni drugi dokazi.

...

Kdor prizna svojo nevednost, jo pokaže enkrat; kdor jo skuša prikriti, jo razkazuje mnogokrat.

...

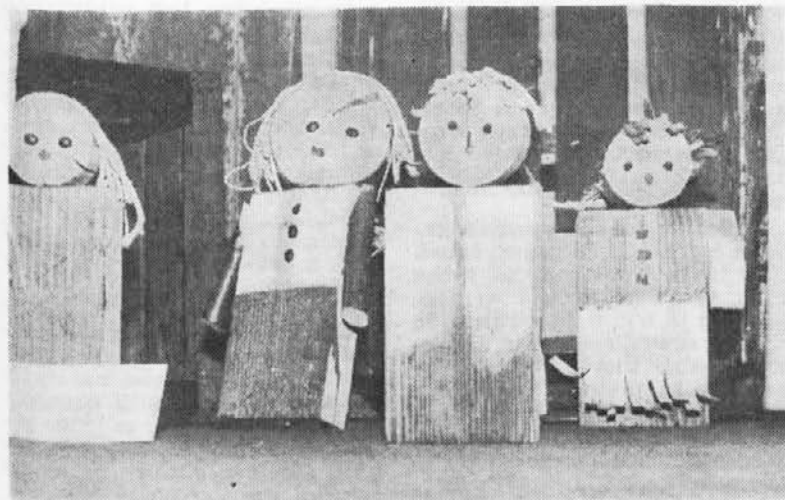
Ljubezen je vse ženino življenje, a epizoda v življenju moškega.

...

Parlament je šola, kjer ne delajo domačih nalog.

...

Pes je najboljši človekov prijatelj; ne želim, da bi mi bil prijatelj človek, ki mu pravijo, da je kakor pes.

»Družinska fotografija«

Neke trdne idejne usmeritve pri Iliću ni moč najti. Prevladujejo občutja (ljubezen, strah pred minljivostjo, domotožje), ki razodevajo odnos do sveta, veliko bolj mračen kot veder.

Občutja skoraj praviloma izpoveduje tako, da jih izvede iz nekega razpoloženja v naravi ali prostoru. Ustvarja jih v nerimanih verzih. Izrazitejša kot zvočna je pri njem pomenska vloga jezika. Avtor je jezikovno dokaj občutljiv. Ima ekspresiven, konotativen jezik, saj besede omogočajo mnogo različnih pomenov in odtenkov ter tako spodbujajo predstavno domišljijo. Izviren je v metaforah (komparacije, ukrasni pridevki, personifikacije, metonimije itd.). Nekatere so mu postale že alegorije (breza, april, oktober, bela cesta itd.).

Ratomir Ilić-Kačar sodi tako v krog, ki meni, da je pesnikova beseda s svojim zvokom, s po-

redki sodobni pesniki, še manj t. i. »samorastniki«.

Za formalno plat Radovićeve poezije sta kljub dokaj prozaičnemu verzificiranju (dolgi, nerimani stavki) in zato ponekod manjši intenzivnosti jezika značilna zvočnost in naravni ritem. Sploh v jezikovno-stilnem in kompozicijskem pogledu pesnik ni posebno svojevrsten, razen pri uporabi pravopisnih pravil. Toda to zaradi toliko močnejše konotativnosti pesmi kot celot niti ni v škodo njegovih stvaritev. Pesmi — metafore to potrjujejo.

Kratke predstavitve Radovićeve pesmi ne gre skleniti brez omembe posebnosti, za sedaj še redke, a zelo dobre. To so pesmi, »v katerih je umetnik samo sprejemalni organ, aparat, ki registriira čutne vtise.« Ni nobenih teorij, je le t. i. impresionizem.

Že zaradi njih je izdaja zbirke Đorđa Radovića upravičena.

KOROŠKI KINO KLUB

Konec januarja so člani Koroškega kino kluba izvedli letno konferenco, kjer so analizirali svoje delo ter sprejeli načrte za naprej. Iz poročil je bilo razvidno, da kino klub precej dela, čeprav tega v javnosti ne vemo. Izjema so šole ter razne ustanove (Dom starostnikov v Črnečah), kjer večkrat predstavljajo svoje filme.

Kdo, ki ne pozna dela snemalcev, razmer delu ter kvalitete izdelanih filmov, tudi ne ve, koliko truda je treba vložiti v kratek film. V klubu se lahko pohvalijo z dobrimi ustvarjalci filmov raznih vsebin od dokumentarnih in etnoloških do propagandnih. O kvaliteti teh filmov nam govorijo razna priznanja s festivalov na Prevaljah ter širom domovine. Avtorji Koroškega kino kluba uspešno sodelujejo tudi s tujimi državami, kamor jih le-te vabijo, to pa dokazuje vrsta diplom, plaket in pokalov v klubskih prostorih.

Kljub uspehom doma in na tujem število posnetih filmov upada, pa ne zaradi pomanjkanja idej, volje do dela in snemalcev. Največja ovira je cena osnovnega materiala (filma). Za en film je treba odšteti 7000 din. Da posname snemalca film, dolg 10 minut, pa potrebuje vsaj 5 filmov.

Sredstva, ki jih dobi klub od raznih forumov, so zelo skromna. Vsak član kluba dobro premisli, kdaj bo pritisnil na sprožilac za snemanje in kam bo usmeril objektiv kamere, da bo vsaka sekunda čim bolj izkoriščena. Koroški kino klub dobi nekaj sredstev tudi za izobraževanje ama-

terjev. Zaradi zahtevnih pogojev pa ostane denar za izobraževanje neizkoriščen.

Na letni konferenci je bil podan tudi načrt dela za leto 1987. Največji poudarek je bil dan izvedbi mednarodnega festivala amaterskega filma na Prevaljah. Na njem bodo sodelovali vsi klubi iz domovine in sosednih držav — Italije, Avstrije, Češko-slovaške, Madžarske, Poljske, Nemčije, Romunije in Švice. Iz števila udeležencev je razvidno, da je Koroški kino klub znan po vseh sosednjih državah. Dobro so uspeli že I., II. in III. mednarodni festival amaterskega filma, tako organizacijsko kakor tudi po kvaliteti prikazanih filmov. Za tako izvedbo festivala pa je treba precej finančnih sredstev, ki jih klubu primanjkuje.

Na konferenci so predlagali izdajo almanaha, v katerem bodo tudi propagandni oglasi. Zelezarna Ravne pa je sprejela pokroviteljstvo nad festivalom. Kljub temu bo potrebno še nekaj sestankov, preden bodo zagotovljena vsa sredstva. Po mnenju pripravljalnega odbora bi festival moral uspeli brez rdečih števil.

Konferenca je uspešno zaključila svoje delo, kot je uspešno deloval kino klub skozi vse leto kljub finančnim težavam. Koroški kino klub je delal in dela zelo dobro, o tem se lahko sami prepričate na mednarodnem festivalu amaterskega filma 23. maja 1987 na Prevaljah.

Adolf Čepelnik

ČRTICA:

Ojebelacesta ali sapramišji časi

Ko sem stanovala še na poseki, kjer so nekoč živeli grofovi najemniki, sem po večerih, že spravljena v posteljo, gledala miške, ki so kot nore prbrzele izpod moje ga ležišča, se za trenutek ustavile in že spet izginile pod bratovo posteljo. Smejala sva se, kadar so med svojim hipnim postankom na smrt prestrašene pregledovale svojo obljudeno okolico. Bile so vselej tako blizu, da bi jih zlahka prijela. Poskusila nisva nikoli. Lahko da bi katera od strahu umrla.

Navadno so začele delovati, še preden sva ugasila luč. Potem pa so glodale še bogve koliko časa, medtem ko sva midva že zdavnaj zaspala.

Zaradi podobnosti jih nisva mogla dobro razlikovati in zato nikoli nisva vedela, ali so tri ali štiri. Včasih sva po celo uro preživela v napetem opazovanju, da bi jih končno preštela. One pa so švigale sem in tja, kakor da bi jih podilo krdelo mačk, da sva jim komaj sledila z očmi.

Ne spominjam se, da bi kdaj naredile škodo, da bi kdaj zglodale, ali na neprimernih krajih pustile svoje dreke.

Mogoče so bile vesele, da jih gledava, mogoče so prihajale samo zaradi naju.

Potem je hiša na poseki zgorela, na miške pa sem pozabila vse

do ondan, ko sva s punčko zagledali v izložbi Sapramiš.

Spala je tako sladko in mirno, kot morda spe miške samo v pravljicah. Na sredi zelenih trav, okrog nje pa spominčice. In zgoraj, kjer bi moralo biti samo še modro nebo, se je v zlatu bočil napis SAPRAMIŠKA. Z velikimi, največjimi in najlepšimi črkami, kar jih je kdaj bilo na kakšni slikanici, kot je kasneje rekla deklica. Nad večjim se je bočil manjši napis, tudi v zlatu. Svetlana Markovič. V spodnjem desnem kotu je z ovitka kasete ostro gledala spet ista miš, a v levem zgoraj je pisalo: **pettisočsto** din, seveda v številkah, ampak je bilo čisto vseeno, v čem.

V hipu sem se spomnila mojih in bratovih mišk. Tiste so bile prave, žive, vsak večer nared za predstavo brez vstopnic.

Mogoče bi Svetlana rekla, da te miši niso bile Sapramiši, da so bile neumne navadne miši. O mišji pameti ne morem soditi, toda o sapramišji ceni, ko sem vendar še včeraj dobila Shakespearovega Hamleta, Grafenauerjeve Palimpseste in Goethejevega Fausta in Slovensko liriko, vse v ugledni Kondorjevi izdaji, za manj kot dvatisočpetsto din.

Odločim se. Ne more v našo hišo. Rajši kupim kislo zelje in tisti lonc za mleko.

Otroku pa vseeno ne morem naravnost odreči:

»Teško bo, veliko denarja stane. Sem mislila, da bi kupili kaj za jest.«

»Moj želodček je rekel, da je čisto poln. Moj želodček kliče Sapramiško.«

»Mogoče drugič.«

»Drugič je pa ne bo več, jo bojo drugi ljudje kupili.«

Gledala je skozi šipo, majhna, še ne štiriletna, otrplo zamaknjena, ne da bi positnarila, zacepetala ali se celo vrgla ob tla. Molče sva stali še dve ali tri minute. Nenadoma pa sem vedela: m o r a jo imeti, potrebuje jo. Cele dni bo mislila nanjo. Če je ne bo dobila, bo njeno dušico zalilo tako gorje, ki bi bilo hujše, kot če bi ji, recimo, tisti hip odpadli podplati s čevljev ali če bi ji na silo vzeli katero od njenih zatočišč.

Stali sva tam na mrazu kakor tisti fant iz novele, ki ni imel denarja, da bi si kupil knjig. Ampak on je od časa do časa vstopil v knjigarno in jih prijemal v roke. Midve pa je nisva mogli prelistati, ker je bila zavita in zalepljena v celofan, tako rekoč nedotakljiva in bi je nam nobena prodajalka ne hotela odviti samo zato, da bi se je nagledali.

Pa sva jo vzeli, hočem reči, plačali pettisočsto din. Zunaj je bilo že temno, hoja zdrsljiva, roke mi ni hotela dati, v obema je pritisnala k sebi zavitek.

Najbrž se je tisti večer začelo pri nas nekaj podobnega, kot je obsedno stanje. Spala je vznak, ko sem šla pogledat, če je pokrita, Sapramiško pa je držala v rokah tako trdno, da sem morala počasi odpirati dlani, da sem jo lahko izvlekla.

Naslednje dni smo spoznali, kako se kaj naučiš na pamet, četudi ti ni treba. Znali smo vse. Vsako sliko, vsako podrobnost na njej. Prebrati je bilo treba od prve do zadnje strani vse. Tudi impresum. Vedno znova. Potem se je naša Bučka preselila na zofo in vstajala vsakih dvajset minut samo toliko, da je obrnila sapramišjico kaseto, medtem pa so lahko minile cele ure.

Koliko vrtenja zdrži tak trak?!

Hvala bogu, da vsaj ni dolgočasna, da je smešna, da je lepa, kot pravi mala ocenjevalka.

Zgodilo pa se je, kot se v življenju zmeraj nekaj mora, da je prišla iz vrta s kaseto in slikanico in v tem še zagledam, kako padajo listi po tleh.

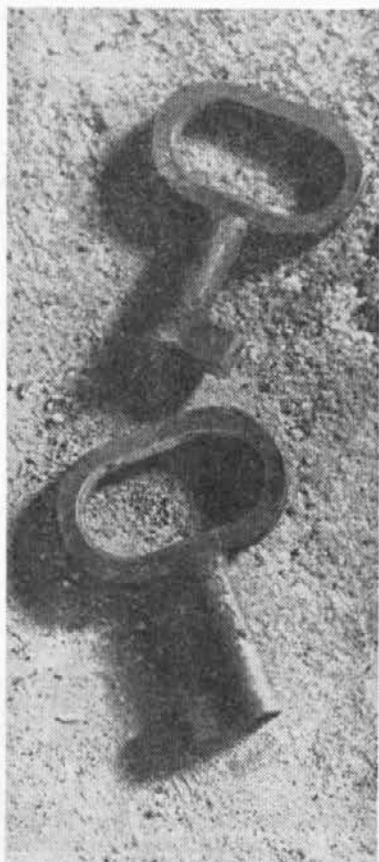
V sveti jezi sem planila po njih kot kolerik najhujše vrste, da je bilo v trenutku vse spravljeno na najvišji omari.

»Za kazen, ker se take reči ne nosijo v vrtec. Zakaj, pri bogu, v vrtec?«

»Zato«, je rekla, »zato, ker otroci še niso videli Sapramiške, a veš, mama, niso vedeli, kakšna je Sapramiška.«

»Nič. Dva dni bo tam zgoraj, pa če po stenah plezeš ali tuliš cele dni.«

Kazen je minevala v tihem, potrepljivem čakanju, da je nisem več vedela, ali se je na Sapramiško pozabilo ali pa se ve, kako je s kaznimi, čeprav se mi zdi, da razen te še nobena ni bila zares izvršena.

Par

Knjižico smo zlepili, popravili. Vezava je bila res slaba, pravzaprav nikakršna, listi so bili samo speti, kot je npr. 7D ali kaka silva literatura. No, tudi dneva sta minila in je spet dobila vse nazaj, pri čemer je zapljuskalo veselje vsepovsod. Poskakovalo je v zrak, se smejalo v oči, poljubljalo slikanico in resno obljudljalo, da v vrtec že nikoli več.

Zabji kralj, Mehurčki in Gal, Aladin in Martin Krpan, Lev Pink in celo Maček Muri pa čakajo, da evforija mine.

»Poglejta, kaka lepa slika,« je rekla s tako predanostjo, polno nedopovedljivega dopajenja, medtem ko se je prikazala na vratih kot kak Svetlanin mišji strahec z odprto slikanico, da sva lahko videla spečo miš. Ura pa je šla proti deseti in mislila sem, da že zdavnaj spi.

Se mi je potem še v sanjah pri-taknilo, da sva se v stolpnici št. 4 srečali s Svetlano. Rekla sem ji, da je njena slikanica predraga, ampak ona me je pogledala, kakor da se je napila kakega zvara iz strupenih trav.

»Ojebelacesta,« je rekla, da sem se ustrašila in takoj zbudila.

Začel se je nov dan. Sapramišji dan.

Zlatka Strgar

NA KRATKO

Hipohonder je človek, ki kliče zdravnika, kadar hoče imeti ob sebi ljudi, ki ga poslušajo.

...

Tudi zgodovino marsikdaj pišejo po direktivah.

...

Premočno sonce po dežju je nevarna tolažba.

REKREACIJA IN ŠPORT

ZIMSKE ŠPORTNE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARN

7. marca so bile na Jesenicah zimске športne igre Slovenskih železarn, katerih smo se udeležili tudi železarji z Raven. Sodelovali smo v vseh razpisanih panogah, in sicer: VSL moški — 4 starostne skupine, VSL ženske — 4, smučarski teki moški — 3, smučarski teki ženske — 2, sankanje moški — 2, sankanje ženske — 1. Razen Ravenčanov so sodelovali tudi Jeseničani, Štorčani, delavci TOVILA, Ljubljana, Žične, Celje, Verige, Lesce, Plamena, Kropla in Metalurškega inštituta, Ljubljana.

Začelo se je leta 1978 v Zrečah, nadaljevalo pa v Trziču, Batujah na Muti, Ravnah, v Slovenj Gradcu, Mariboru, Zrečah in lani v Lovrencu na Pohorju. S tega tekmovanja je Kovačnica prinesla 9 pokalov (na fotografiji), več posameznikov pa še svoje.

Večkrat je sicer slišati očitke, da kovači peljejo na tekmovanje tudi take, ki niso kovači, ampak le dobri športniki. Toda tako so se dogovorili: sodeluje lahko vsak, vezan na kovaško proizvodno verigo.

Na vseh dosedanjih srečanjih je naš tozd Kovačnica posegal po najvišjih mestih in osvajal pokale. Toda

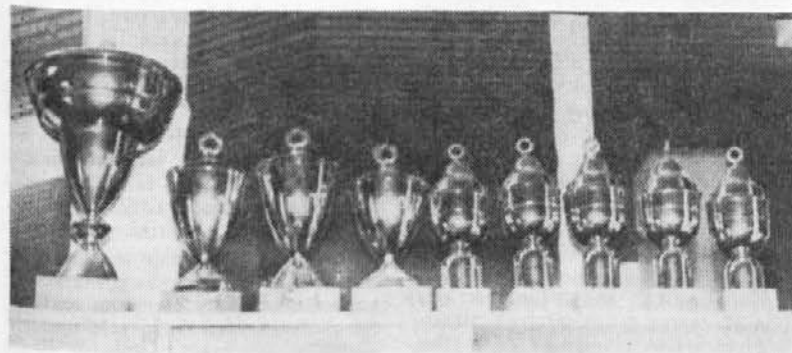
na državnem prvenstvu v plavanju v starostni skupini do 12 let.

Na republiškem plavalnem prvenstvu skupine A, ki je bilo letos februarja v Koprju, je postal republiški prvak v naslednjih disciplinah: 100 m, 200 m in 1500 m kravl, 100 m in 200 m hrbtno, 200 in 400 m mešano. Srebrno medaljo je dobil za 200 m delfin. Nastopil je tudi v štafeti 4 × 100 m in 4 × 200 m kravl in s tem pripomogel k dvema zlatima medaljama. S temi rezultati je postal najuspešnejši plavec skupine A v zimski sezoni (1986/87).

Štirinajst dni pozneje je nastopil na državnem prvenstvu v plavanju v Sarajevu. Tu je Krešo priplaval 11 medalj (8 zlatih in tri srebrne). Državni prvak za 25-metrsko bazene je postal v naslednjih kategorijah: 100 m, 200 m, 400 m in 1500 m kravl, 100 m in 200 m hrbtno in 400 m mešano. Srebrno medaljo je dobil na 200 m delfin. V štafeti 4 × 200 m kravl je priplaval še eno zlato, v štafeti 4 × 100 m kravl in 4 × 100 m mešano pa še dve srebrni medalji. S tem je bil tudi na državnem prvenstvu najuspešnejši plavec v svoji starostni skupini.

Dodajmo še to, da je Krešo soliden učenec, ki deluje še v drugih krožkih, kot učenec pa je deležen vsega razumevanja pri pedagogih svoje šole. To se nedvomno kaže tudi v njegovih uspehih.

M. G.

Sport povezuje slovenske kovače

Rezultati:

VSL ekipno ženske 4., moški 2. Posamezno — ženske: Mara Komar, 2. v skupini, Irena Kodrun, 1.

Posamezno — moški: Adi Pustoslemšek, 2. v skupini, Alfonz Polajner 6., Tomo Stefanovič 8., Ivan Ivartnik 9., Vlado Sekavčnik 7., Anton Oblak 12., Jože Petrič 24., Anton Krejan 2., Boris Kotnik 4., Danilo Krevh 8., Adi Gruber 17., Bojan Hercog 6.

Smučarski teki ekipno: ženske 2., moški 3.

Ženske posamezno: Angelca Juraja 2., Jelka Bavče 1., Berta Vidovšič 4.

Moški posamezno: Ivan Krančan 10., Polde Kobolt 12., Mirko Krančan 8., Egon Krpač 9., Bogdan Peruš 3., Tomaž Robač 4., Milan Potočnik 7., Stefan Firšt 11.

Sankanje ekipno: ženske 3., moški 2.

Ženske posamezno: Jožica Laznik 5., Marija Lahovnik 10., Erna Kričej 12.

Moški posamezno: Evgen Korinšek 4., Jože Verdinek 6., Martin Pepevnik 13., Robert Korinšek 2., Andrej Kotnik 3., Bojan Kokučnik 4., Branko Gradišnik 13., Zvonko Gros 14.

Boris Fabijan

SPORT POVEZUJE SLOVENSKE KOVAČE

Malo je v Sloveniji športnih srečanj, kot so letne igre kovačev. Pri gledalcih zbuja veliko zanimanje predvsem zato, ker je njihov sestavni del tudi delovno srečanje oz. tekmovanje v prostoročnem kovanju. Takšno delo namreč počasi, a zanesljivo tone v pozabo.

Železarna Ravne se športnih srečanj kovačev udeležuje zadnjih devet let. To pomeni, da je na njih sodelovala že 18-krat, saj so igre letne in zimske.

ne gre le zanje. Pomembnejše je tovarištvo, ki se sklepa na takšnih srečanjih, in ugled, ki si ga Železarna Ravne pridobiva tudi na športnih poljih.

H. M.

REKREACIJA V TOZDU KOVAČNICA

27. 2. 1987 je OOS tozda Kovačnica priredila tekmovanje v veleslalomu na Poseki pri DTK. Rezultati: Moški od 35 do 45 let: 1. Anton Oblak, 2. Albert Pečnik, 3. Egon Krpač.

Od 25 do 35 let: 1. Andrej Štihi, 2. Ivan Krejan, 2. Janez Stočko.

Do 25 let: 1. Martin Saberčnik, 2. Stefan Mager, 3. Dušan Planinc.

Anton Oblak

MEDALJE UČENCA IN ŠPORTNIKA

Učenec 7. c razreda OŠ Koroški jeklarji z Raven Krešo Božikov (roj. 1975) je pred nedavnim priplaval 10 medalj na republiškem in 11 medalj

Krešo Božikov

ALPSKO SMUČANJE

V zadnji disciplini 42. državnega prvenstva v Mariboru — v smuku so se uvrstili: 1. Planinšek (Branik) ... 5. Čebulj, 8. Čuješ, 9. D. Žagar. V kombinaciji je bil Čuješ 3., Kostanjevec pa 10. Med dekletji je v smuku zmagala Mateja Svet, Pušnikova iz Črne je bila 5., Napotnikova iz Mežice pa 13.

Na tekmah evropskega pokala, ki so bile na jugoslovanskih smučiških, naši alpinisti Čebulj, Čuješ in D. Žagar ter ostali niso imeli veliko uspeha. V slalomu na Golteh v začetku marca se je dobro uvrstil le Dušan Žagar na 29. mesto med 71 tekmovalci.

Mladi smučarji in smučarke iz koroških klubov vse bolj posegajo tudi po odličjih v državnem merilu. Pri Fužinarju so izredno zadovoljni, potem ko sta si Grega Koren in Igor Zagernik malce presenetljivo primumčala naslova republiških prvakov v slalomu. Koren je bil prvi med st. pionirji, Zagernik pa med cicibani. Na tem prvenstvu, ki je bilo na Kobli, se je dobro uvrstil tudi Ošlak iz Črne, v veleslalomu je bil 4., v slalomu pa 6. Zagernik je bil v veleslalomu 7.

Tudi v marcu je bila vrsta tekmovanja za mlade smučarje zlasti na področju vzhodne regije. V začetku marca je bila pri Ošvenu slalomsko tekma za mlajše pionirje in pionirke. Največ uspeha so imeli smučarji zasavskih klubov. Od tekmovalk koroških klubov je bila Polona Žvikart s Prevalj 7., Tina Skrinjar iz Fužinarja 8. in Petra Lesjak iz Črne 11. Med pionirji Srebre iz Črne 2. Pri Ošvenu so 8. marca izpeljali veleslalom za najmlajše smučarje, ki je štel za prvenstvo vzhodne regije. Med cicibanami je zmagala Brunnova (Branik), Čegovnikova je bila 3., Prevalnikova (Črna) 4., Hafnerjeva 5. in Čepelnic

kova 6. Med cicibani je bil najhitrejši Ožbi Ošlak iz Črne, 2. je bil Pečnik, 3. Makan, 4. Pšeničnik (vsi Fužinar) in 5. T. Kunc iz Črne.

Na Kopah se je 14. marca pomerilo 114 pionirjev in pionirk za prvenstvo vzhodne regije v superveleslalomu. Uvrstitve koroških smučarjev: Klemen Vrnunč iz Slovenj Gradca je zmagal med ml. pionirji, Grega Koren z Raven pa je bil 3. med st. pionirji. Največ uspeha so imeli tekmovalci mariborskega Branika. Drugi dan je bilo na Kopah tekmovanje cicibanov v slalomu. Med 165 tekmovalci je bil Igor Zagernik 2., Evgen Veselko pa 4. Med dekletji se je Mateja Kraševc uvrstila na 4. mesto.

Na dveh smučarskih prireditvah v grškem mestu Parnasosu blizu Aten je nastopilo tudi nekaj jugoslovanskih smučarjev. Kostanjevec iz Fužinarja se je uvrstil v slalomu na 2., v veleslalomu pa na 3. mesto.

V Saelnu na švedskem je bilo konec marca mladinsko svetovno prvenstvo v alpskem smučanju. Katjuša Pušnik je osvojila odlično 4. mesto v slalomu, v veleslalomu pa je bila 7.

SMUČARSKI TEKI

V začetku marca je bilo na Rogli dvodnevno tekmovanje za alpski pokal. V teku na 10 km je bila Lačnova iz Črne 12., Srebotova 18., Slivnikova pa 19. Med juniorji je bil Branko Slivnik iz Črne 27. Ti tekmovalci so drugega dne tekmovanja uspešno zastopali Jugoslavijo v teku štafet. V skupni uvrstitvi alpskega pokala je Nataša Lačen 32.

Tudi letos je bil na avstrijskem Koroškem tradicionalni pohod na Arihovo peč, sočasno pa smučarska tekaška prireditve, na kateri je nastopilo blizu 130 tekačev in tekačic. Tekalci iz Črne so se izkazali z odličnimi uvrstitvami in osvojili skupno kar 9 pokalov. Zmagali so Mojca Pumpas med juniorkami, Janez Pumpas med st. mladinci, Marko Mežnar med ml. mladinci ter Anita Mežnar med ml. pionirkami. Drugi mesti sta osvojila Peter Pumpas med starejšimi in Grega Lačen med mlajšimi pionirji.

Smučarski delavci iz Črne so 7. marca izvedli tradicionalno tekaško tekmovanje za pokal Črne. Nastopilo je 100 tekačev in tekačic. Ekipna zmaga in pokal sta pripadla gostiteljem, tekmovalcem domačega kluba, ki so odlično tekli v vseh kategorijah. Med pionirji so bili najboljši: Peter Pumpas, Anita Mežnar (oba Črna), Andrej Kos (Fužinar) in Lucija Bahč (Mežica). Najhitrejši med mlajšimi mladinci je bil Janez Pumpas, med ml. mladinkami Ana Slivnik, med juniorji pa Branko Slivnik (vsi Črna). Med člani je na 15 km pričakovano zmagal Mariborčan Sašo Grajf. Ekipni vrstni red tekmovanja, ki je štel tudi za pokal Slovenije: 1. Črna, 2. Unior — Olimpija, 3. Triglav itd. Tekma v Črni je žal sovpadala z nastopi nekaterih naših najboljših v tujini. Tako je Lačnova nastopila v ZRN na igrah alpskih držav in v teku na 5 km osvojila srebrno odličje med mladinkami. Srebotova je bila 6.

Na Rogli so 21. marca s teki na najdaljših progah sklenili letošnje državno prvenstvo. Pravi podvig je uspel komaj 16-letni Nataša Lačen, ki je v teku na 20 km zmagala in si tako pritekla kar tri naslove državnih prvakinja — med članicami, juniorkami in starejšimi mladinkami. Dobro so tekli tudi ostali tekmovalci iz črnjanskega kluba, saj je bila Si-

mona Srebot 4. med članicami ter 3. med juniorkami in mladinkami. Ana Slivnik si je pritekla 8., 7. in 6. mesto, Branko Slivnik pa je med juniorji osvojil bronasto odličje.

SMUČARSKI SKOKI

Ceprav v minuli zimski sezoni mladi skakalci Fužinarja niso dosegli tako dobrih uvrstitev kot leto poprej — razlog je prehod večine tekmovalcev v višje kategorije — pa so nekateri na številnih tekmovanjih po Sloveniji vendarle opozorili nase. V kategoriji mlajših pionirjev je največ pokazal Jože Zagernik; na tekmovanjih za pokal cockte se je praviloma dobro uvrščal. Tako je bil v Zireh drugi, na Polzeli pa deseti. Med starejšimi pionirji sta izstopala Kristjan Švab in Erich Pečnik.

Letošnje tekmovanje za pokal Koroške v smučarskih skokih na 50-metrski skakalnici v Dobji vasi je bilo 5. marca, torej med tednom. Prav zato je bila udeležba tekmovalcev skromnejša, nastopilo je le 24 skakalcev iz 5 klubov. Šesti pokal Koroške je tokrat pripadel ekipi Bralovč — Andraž, ki je zmagala pred Titovim Velenjem in Mislinjo. Od domačih skakalcev je Pečnik zmagal med st. pionirji, Švab je bil drugi, Jože Zagernik pa med mlajšimi, medtem ko je bil Andrej Zagernik v tej kategoriji tretji, Štebih pa peti.

Državno ekipno prvenstvo za starejše pionirje je bilo 21. marca v Ljubnem. Med 14 ekipami se je ekipa Fužinarja v postavi J. Zagernik, Pečnik in Švab uvrstila na solidno 5. mesto.

ODBOJKA

Po porazu v uvodnem srečanju drugega dela prvenstva II. zvezne lige v Ljubljani so odbojkarice Fužinarja nadaljevale z odličnimi igrami in v

Proti haldi

vseh srečanjih zmagale. Zlasti pomembne so bile zmage v gosteh z Novo Gorico 3 : 1, v Dubrovniku 3 : 0 in v Trogirju s Kaštelo 3 : 2. Doma so Ravenčanke premagale ekipo Bleda s 3 : 0 in v derbiju vodilni Željeznikar iz Osijeka s 3 : 2. V zadnjih treh kolih so nastopile doma proti Jedinstvu iz Tuzle in Gradačcu, gostovale pa so v Kopru.

Fantje v prvih šestih kolih spomladanskega dela prvenstva še niso zmagali. Nasprotniki so bili večinoma ekipe z vrha razpredelnice, zato zmag ni bilo pričakovati. Šele v naslednjih kolih lahko odbojkarji Fužinarja storijo kaj več v boju za obstanek v II. zvezni ligi, ko se bodo srečevali z neposrednimi tekmeči. Rezultati: Salonit — Fužinar 3 : 0, Fužinar — Bled 2 : 3, Novi Zagreb — Fužinar 3 : 0, Fužinar — Željeznikar 2 : 3 in Ljubinja — Fužinar 3 : 0. V naslednjih kolih so igrali na Ravnah z ekipama Rudi Čajavec iz Banja Luke in Jedinstvo/Interplet iz Brčkega ter v Novem mestu s Pionirjem.

ROKOMET

Prvenstvo v notni republiški ligi se je nadaljevalo 14. marca. Rokometaši Fužinarja, ki so osvojili po prvem delu zadnje mesto, so v prvi tekmi spomladanskega dela prvenstva gostili vodilni Šoštanj. Tekma je bila v dvorani v Slovenj Gradcu, Fužinar pa je doživel pričakovan poraz — 17 : 25. V drugem kolu so Ravenčani nastopili v Sežani z Jadranom iz Kozine in po odlični igri osvojili točko. Žal so igralci Fužinarja, ki jih sedaj vodi trener Janko Štimnikar, skozi celo tekmo vodili in zmago zapravili v zadnjih minutah igre — končni izid je bil 27 : 27. V naslednjih kolih so se Ravenčani doma pomerili z Usnarjem iz Litije in Pekom iz Tržiča, gostovali pa v Trbovljah.

PLAVANJE

Ali dolga leta najboljši plavalec hrbtnega sloga v Jugoslaviji, član Fužinarja Aleksander Ambrož, zgublja stik z našim kakovostnim vrhom? To vprašanje se postavlja po nastopu Ambroža na državnem prvenstvu, ki je bilo od 20. do 22. marca v Beogradu. Kar navadili smo se, da je Ambrož v svojih specialnih disciplinah vselej zmagoval, tokrat pa je bil drugi na 200 m hrbtno in tretji na 100 m hrbtno in 200 m mešano. Fužinarjeva plavalka Darja Kop je bila na tem prvenstvu šesta na 100 m hrbtno.

Državnega prvenstva v plavanju za mlajše pionirje (do 12 let) v Sarajevu sta se udeležila dva Fužinarjeva plavalca, ki sta dosegla vidne uvrstitve na republiškem tekmovanju. Zeljko Radilović je bil 5. na 100 m hrbtno in 6. na 200 m hrbtno, Rok Dolinšek pa dvakrat šesti na 100 in 200 m delfin.

NAMIZNI TENIS

14. marca se je pričel spomladanski del prvenstva v medrepubliški ligi — zahod. Igralci Fužinarja so v uvodnem srečanju s Kvarnerjem z Reke doma tesno izgubili s 4 : 5, v drugi tekmi pa po pričakovanju premagali Bagat iz Zadra s 5 : 4. V ekipi Kvarnerja, ki se poteguje za uvrstitev v I. zvezno ligo, je neugodni obrambni igralec Capan dobil vse tri dvojboje, proti Bezjaku, Jamšku in Sirovini, dve zmagi pa je prispeval nekdanji reprezentant Stipančič. V dvo-

boju z Zadranj je Darko Jamšek trikrat zmagal, po eno zmago pa sta priigrala Bezjak in Sirovina.

V Murski Soboti so se 7. in 8. marca zbrali najboljši namiznoteniški igralci in igralke na republiškem članskem prvenstvu. Igralec Fužinarja Darko Jamšek ni uspel ubraniti lanskega naslova prvaka, uvrstil pa se je na še vedno odlično 4. mesto med posamezniki. Pot v finale mu je namreč zaprl sila neugodni Ljubljančan Smrekar, ki ga je porazil s 3 : 2. Bezjak je bil v tem tekmovanju 16., potem ko ga je izločil Sobočan Benko. Sirovina se je uvrstil na 29. mesto, iz nadaljnega tekmovanja pa ga je izločil Jamšek. V igri dvojic se je Jamšek skupaj z Benkom uvrstil na odlično 2. mesto, Bezjak in Sirovina pa sta se uvrstila od 5.—8. mesta. V nastopu mešanih dvojic Korošci nismo imeli uspeha, saj sta Jamšek in Pandevova izpadla že v II. kolu. Seveda pa moramo omeniti izreden uspeh Tanje Pandev, Ravenčanke, ki nastopa za Hrastniški Kemičar. Med posameznicami je bila druga za Vesno Ojsteršek (Kemičar), v igri dvojic pa skupaj z Reflakovo (tudi Kemičar) tretja.

Na državnem pionirskem prvenstvu v Novem Sadu se je dobro uvrstil igralec Fužinarja Kus, in sicer na 13. mesto. Med 48 igralci je bil Ledinek 29.

Na Jesenicah in v Ljubljani sta bila 21. marca druga pozivna turnirja pionirjev in pionirk. V odsotnosti najboljših, ki so tačas nastopili v Novem Sadu, je bil na Jesenicah igralec Fužinarja Uroš Lesjak drugi. Igralke Radelj so v Ljubljani osvojile naslednja mesta v prvi skupini: 2. Karničnikova, 5. Placetova in 7. Krojsova.

KEGLJANJE

Šest zaporednih porazov v drugem delu prvenstva notne republiške lige je kegljavke Fužinarja pripeljalo na zadnje mesto na razpredelnici in bodo iz lige zanesljivo izpadle. Do konca sta sicer preostali še dve tekmi s Triglavom iz Kranja, toda zadnji poraz na domačem kegljišču z ekipo SCT Ljubljana je bil bržkone za Ravenčanke usoden. REZULTATI: Fužinar — Savinja Celje 2408 : 2519 (najboljši pri Fužinarju: Prinčič 421, Cigler 414), Izola — Fužinar 2364 : 2300 (Lesnik 402, Gostenčnik 398), Tekstina — Fužinar 2360 : 2283 (Lesnik 435, Cigler 390) in Fužinar — SCT Ljubljana 2262 : 2357 (Spanžev 396, Prinčič 393).

Iz republiške lige bodo izpadli tudi kegljači Fužinarja, ki so doslej le enkrat zmagali. Podobno kot v prvem delu tekmovanja je moška ekipa tudi v nadaljevanju doživela nekaj visokih porazov. REZULTATI: Savinja Celje — Fužinar 5244 : 5011 (Golob 873, Borovnik 869), Tekstil/Slovan — Fužinar 5117 : 5028 (Mlakar 864, Paradiž 850) in Fužinar — Hidro Medvode 5063 : 5223 (Mlakar 872, Paradiž 851).

Ivo Mlakar

ŠAH

Nadaljuje se hitropotezno prvenstvo za pokal Fužinar '87. 23. marca je bil odigran šesti turnir, na katerem je sodelovalo 13 igralcev. Spet je bil najboljši Danilo Peruš z 11,5 točke, 2. mesto je zasedel Zdravko Burjak z 9 in 3. Marko Vrečič z 8 točkami. Sledita jim Mirko Hrovatič s 7,5 in Herbert Komarica s 7 točkami.

M. V.

DRAGO ROŽEN

Vsako človeško življenje je dragoceno, saj je čudež stvarstva, še toliko bolj dragoceno, neprecenljivo je življenje dobrega, plemenitega človeka. Naš Drago Rožen je bil tak, zato bo ostal za vedno zapisan v naših srcih in v našem spominu.

Rodil se je 1950. leta pod Goro, nad Kotljami. Tu je živel vsa leta, razen časa šolanja in tistih dni in ur, ki jih je prebil v fabriki.

Ne vemo, kdaj se je zapisal elektriki. Ali ga je pritegnila njena skrivnostna moč, da v trenutku razblini temo, da žene stroje in cele tovarne — ali pa je samo preprosto sledil zgledu očeta, ki sta mu prav tako elektrika in fabrika rezali kruh. Kakorkoli že, zapisal se ji je z vsem srcem in svoj poklic je opravljal marljivo in vestno, kakor ga lahko le človek, ki dela z ljubeznijo.

Gotovo nikoli ni pomislil, da bo njegovo delo zanj usodno.

Po končani poklicni šoli se je zaposlil v Valjarni, z njo, z njenimi elektro napravami je rasel in se v šestnajstih letih delovne dobe razvil v elektrikarja — specialista, sposobnega opravljati najzahtevnejša vzdrževalna in montažna dela. Ob tem pa tudi preprostih in umazanih del ni odklanjal. Vsega, kar je bilo treba, se je lotil enako prizadevno in odgovorno. Zato so ga cenili sodelavci, ki so mu bili iskreni prijatelji in so se z njim veselili skupnih delovnih uspehov, skupaj pa so preživeli tudi veliko prostih trenutkov.

Njegovo pripravljenost za delo in pomoč drugim so čutili tudi sovaščani in društveni tovariši — gasilci. Drago je vedno rad pomagal. Kadar se ni dalo z dejanjem, je pomagal z dobro, včasih tudi hudomušno besedo. In kolikor ni zalegla ta, je bila tu pesem, tista pristna, domača, ki jo je v družbi bližnjih po duši nadvse rad prepeval.

Mnogo prezgodaj je utihnil njegov glas, zamrla njegova dobra volja, otrpnila njegova roka, ki je znala mehko pobožati in hkrati dajati občutek varnosti sinovoma in ženi, ugasnile so oči, ki so iskale in znale najti razumevanje najbližjih. Mnogo prezgodaj. Zaradi vsega, kar je dobrega storil za svojo družino, za vse nas in za družbo, pa smemo reči, da je njegovo življenje bogato izpolnjeno.

Ceprav je izguba dobrega sodelavca, prijatelja, še bolj očeta, moža in sina resnično nenadomestljiva, bomo zaradi njega in njegovega neuničljivega optimizma skušali premagati bol in najti upanje in moč za nadaljnje življenje.

Naj mu bo lahka koroška zemlja!

Delavci tozda ETS

KADROVSKA GIBANJA

OD 21. 2. DO 20. 3. 1987

Zaradi precejšnjega števila upokojitev, odhoda delavcev v JLA in poteka delovnega razmerja nekaterim pripravnikom se je število zaposlenih v primerjavi s preteklim mesecem znižalo za 43 delavcev; tako je bilo 20. 3. 1987 v železarni zaposlenih 6846 delavcev. Seveda pa se bo to število zopet močno povečalo z vrnitvijo delavcev iz JLA v marcu in aprilu.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Štehanik Miran, talilec — iz JLA; Slemenšek Zvonko, talilec, Grošič Hilmiya, NK delavec — iz druge DO.

JEKLOLIVARNA — Lorenčič Boris, klepar, Skitek Jakob, ekonomski tehnik, Pogorevcnik Franc, Tomazin Edvard, Klančnik Franc, Miler Bruno, Strmčnik Peter, NK delavci — vsi iz druge DO; Kramar Niko, NK delavec — iz TOZD Pnevmatični stroji.

VALJARNA — Pranjič Anto, strojni tehnik, Gaiser Andrej, NK delavec, Čekon Anton, pripravnik — iz druge DO; Lovrec Franc, NK delavec — ponovna zaposlitev v ZR; Mlakar Bojan, metalurški tehnik — iz TOZD Kalilnica; Pandel Tomaž, kalilec — iz TOZD Kontrola kakovosti.

JEKLOVLEK — Pečovnik Gorazd, zidar, Erjavac Marija, NK delavka — iz druge DO.

TSD — Skornišek Jože, vrtalec — iz JLA; Kosi Radovan, ekonomski tehnik, Praznik Ludvik, delovodja, Pisar Janko, ključavničar, Rebernik Mihael, preoblikovalec in spajalec kovin — iz druge DO; Skornišek Jože, vrtalec — iz JLA; Jakopin Karmen, strojni tehnik — iz TOZD Energija; Ferarič Irena, rezkalka — iz TOZD SGV.

KALILNICA — Golob Marko, metalurški tehnik — iz JLA.

STROJI IN DELI — Štehanik Damjan, NK delavec — prva zaposlitev; Stanimirovič Miodrag, strugar — iz TOZD Valjarna.

PNEVMATIČNI STROJI — Miševski Aleksander, strugar — iz JLA.

VZMETARNA — Orešnik Bojan, NK delavec — iz JLA; Robin Mitja, Drogenik Rado, električarja — iz TOZD ETS.

ENERGIJA — Valentan Valter, ključavničar — iz JLA.

ETS — Zorman Janez, elektrotehnik — iz JLA; Šepul Filip, električar, Lesnik Franciška, NK delavka — iz druge DO; Blatnik Marija, elektromehaničar — iz TOZD Kovačnica.

SGV — Črešnik Miroslav, Juteršek Rudolf, mehanik obd. strojev, Ošlovnik Ludvik, strojni tehnik — vsi iz JLA; Karel Rado, ključavničar — iz druge DO; Zorman Albert, NK delavec — iz TOZD Jeklarna; Križan Marko, ključavničar — iz TOZD Pnevmatični stroji.

TRO — Vidmajer Boris, strugar — iz JLA; Lesjak Alfonz, višji upravni delavec — iz druge DO.

RPT — Srčič Tatjana, strojni tehnik — iz TOZD Družbeni standard.

KOMERCIJALA — Kurmanšek Rajko, NK delavec — prva zaposlitev; Gruđen Antonija, evidentičarka — iz TOZD Jeklovlek; Naveršnik Meta, ekonomski tehnik — iz TOZD Valjarna.

KONTROLA KAKOVOSTI — Križovnik Drago, valjavec — iz TOZD Valjarna.

DRUŽBENI STANDARD — Gnamuš Darja, rezkalka — iz TOZD SGV; Lipovnik Mira, Brinar Olga, metalurški tehnik — iz TOZD Jeklolivarna.

KSZ — Lorenci Jožefa, Bricman Alojzija, NK delavki, Fras Irena, socialna delavka — iz druge DO.

MONTER — Kotnik Robert, varilec, Našlič Srečko, pripravljalec materiala — iz JLA; Volič Ilija, varilec — ponovna zaposlitev.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Kolar Maks, pomočnik topilca EPZ, Gros Stanko, topilec EPZ — invalidsko upokojeni; Pranjkovič Marko, Tripunovič Sladjan, priprava za litje — sporazumno; Bizjak Robert, priprava za litje — dana odpoved; Serec Robert, talilec, Kordež Peter, priprava za litje, Lipnik Danilo, Gorenšek Darko, obratni tehnik — vsi v JLA; Zorman Albert, NK delavec — v TOZD SGV.

JEKLOLIVARNA — Vaukman Bojan, ključavničar — sporazumno; Asani Nexhat, brusilec na rafami — samovoljno; Gorenšek Franc, delavec na torni žagi, Kocen Srečko, brusilec SBS — oba izključena; Gregor Janko, oblikovalec kalupov, Mikl Marko, kalupar-livar, Lebar Robert, delavec na torni žagi — vsi v JLA; Lipovnik Mira, Brinar Olga, metalurški tehnik — v TOZD Družbeni standard.

VALJARNA — Mavrel Jože, ravnalet — invalidsko upokojen; Coragič Senad, žerjavovodja — dana odpoved; Zlof Iztok, valjavec — v JLA; Stanimirovič Miodrag, strugar — v TOZD Stroji in deli; Križovnik Drago, valjavec — v TOZD Kontrola kakovosti; Naveršnik Meta, ekonomski tehnik — v TOZD Komerčiala.

JEKLOVLEK — Gruđen Antonija, evidentičarka — v TOZD Komerčiala.

TSD — Hrastnik Alojz, Hudrap Matevž, rezkalka — v JLA.

KALILNICA — Cehner Marija, pomožna kalilka — invalidsko upokojena; Gosnik Darko, obratni tehnik — v JLA; Mlakar Bojan, metalurški tehnik — v TOZD Valjarna.

STROJI IN DELI — Vogrin Rozalija, žerjavovodja — starostno upokojena; Visočnik Franc, poenter — invalidsko upokojen; Gorenšek Zvonko, Ferk Matjaž, Ferk Marko, strugarji, Belič Ivan, medfazni transportni delavec — vsi v JLA.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Grebenc Karel, voznik vilničarja — dana odpoved.

PNEVMATIČNI STROJI — Gorenšek Vido, Jonke Dušan, strugarja — v JLA; Lenart Romana, strugarja, Hodnik Jožica, Vuković Veselin, pripravnik — potek delovnega razmerja za določen čas; Križan Marko, ključavničar — v TOZD SGV; Kramar Niko, NK delavec — v TOZD Jeklolivarna.

VZMETARNA — Peruš Maks, delovodja — invalidsko upokojen; Škorjanec Janez, odlagalec — dana odpoved; Namestnik Ivan, pomočnik zavijalca očes — v JLA.

ENERGIJA — Meža Silvester, polnilec tlačnih posod — mirovanje pravic; Kričej Peter, ključavničar — v JLA; Jakopin Karmen, strojni tehnik — v TOZD TSD.

ETS — Breg Anton, elektromehaničar, Vivod Ivan, obratovni električar — starostno upokojen; Krof Miro-

slav, obratni tehnik — v JLA; Lahovnik Bogdan, pripravnik — potek delovnega razmerja za določen čas; Robin Mitja, Drogenik Rado, električarja — v TOZD Vzmetarna; Drogenik Bogdan, pripravnik — potek delovnega razmerja za določen čas.

SGV — Brližg Stanko, ključavničar-specialist — starostno upokojen; Lužnic Ivan, ključavničar — sporazumno; Rukavina Ivica, ključavničar — dana odpoved; Stogart Roman, Lužnik Vlado, Jehart Peter, ključavničarji, Hanecman Branislav, strugar, Tušek Gorazd, vrtalec — vsi v JLA; Butolo Irma, Zemljak Renata, pripravnički — potek delovnega razmerja za določen čas; Ferarič Irena, rezkalka — v TOZD TSD; Gnamuš Darja, rezkalka — v TOZD Družbeni standard.

TRANSPORT — Kristavčnik Avgust, voznik tovornjaka — invalidsko upokojen; Jambrošič Dragutin, monter gum — v JLA; Čas Darko, pripravnik — potek delovnega razmerja za določen čas.

TRO — Banko Majda, prevzemalka, Babin Marija, brusilka — starostno upokojeni; Plimen Samo, ravnalet, Hip Marjan, transportni delavec

— v JLA; Vrtič Jelka, Klančnik Slavka, Kacl Polona, pripravnički — potek delovnega razmerja za določen čas.

ARMATURE — Ferk Vid, vrtalec — v JLA.

KOVINARSTVO — Močnik Marjeta, saldakontistka — dana odpoved.

PII — Piko Marko, konstrukter-detajlist — v JLA.

KONTROLA KAKOVOSTI — Božank Franc, kontrolor — starostno upokojen; Pandel Tomaž, kalilec — v TOZD Valjarna.

KOMERCIJALA — Pšeničnik Marija, skladiščna pomočnica, Čepelnik Mihaela, skladiščnik — starostno upokojeni; Nabernik Avguštin, vodja operativne — sporazumno; Kotnik Stanko, pomožni delavec — izključen.

DRUŽBENI STANDARD — Srčič Tatjana, čistilka — v TOZD RPT.

MONTER — Močilnik Jože, Uršnik Zoran, sestavljanje materiala, Porderčnik Boris, pripravljalec materiala — vsi v JLA; Brezovnik Danilo, sestavljanje materiala — dana odpoved.

Kadrovska služba

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice

Katarine Perger

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste darovali cvetje in jo pospremlili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo g. župniku in hotuljskim gasilcem, sodelavcem tozda Jeklolivarna in Stroji in deli, govorniku Roku Gorenšku za poslovlilne besede ter Pihalnemu orkestru ravnstkih železarjev za žalostinke.

Žalujoča hčerka in sinova z družinama

Ob boleči izgubi naše mame, babice in prababice

Ane Gostenčnik, p. d. Renarjeve mame,

se iskreno zahvaljujemo osebju zdravstvenega doma Ravne, posebej pa dr. Janetu in dr. Smidovi za pomoč v njeni boleznini, vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in jo tako številno pospremlili na njeni zadnji poti.

Hvala g. župniku za lep obred, pevcem, govornikom, Gasilskemu društvu Kottlje in Marku za melodijo Tišina.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta in dedija

Blaža Kavca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom in znancem, da ste ga pospremlili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ter nam izrazili sožalje.

Posebej se zahvaljujemo članom Gasilskega društva Ravne, tovarišu Globočniku, Pihalnemu orkestru Železarne Ravne in g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

Ob smrti našega dragega

Franca Lipuša iz Pameč

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so v trenutkih bolečine sočustvovali z nami in se tako množično poklonili njegovemu spominu.

Njegovi najbližji

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem žerjavne skupine tozda SGV za lepo spominsko in praktično darilo, ki me bo vedno spominjalo na lepe trenutke med vami. Pri zelo odgovornem delu na žerjavah pa vam želim še veliko sreče in delovnih uspehov, predvsem pa zdravja.

Stanislav Poberžnik

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruđen, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 861 131, int. 6304 in 6753.

Tiska: ČGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72, in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali H. Merkač, M. Potočnik in kadrovska služba.

ZA POKUŠINO:

Franc Pečnik

Nastopi grobarček

(odlomek)

Saj, tudi za nas je bil že zadnji čas, da smo se skidali iz tistega, no, iz tistega, kar sploh ne obstaja, ker nas za te hudičeve vznemirjati, ravno zaradi te svoje nemogoče lastnosti. Predvsem pa upoštevajte tale dober nasvet: čim bolj na daleč se izogibajte duhov. Saj ni, da bi se jih človek bal, ampak po nekaj takih srečanjih se ne počuti več najbolje tu na zemlji, rad bi tja v višave... Ampak če vam rečem, tisoč še tako čarobnih notranjosti črnih lukenj ne odtehta čarov blagajničarke Emilije Krulc. Kaj šele, če bi vam dovolila malo prodreti v svojo notranjost!

Ampak stojte! Ste res tako sestradani, da bi najraje kot volkovi planili po njej? Fej, da vas ni sram! Treba se je vendar narahlo dotakniti. Najprej samo toliko, da se prepričamo, kako zelo je živa, kako prijetno telesna, pravzaprav že kar malo težka... Kakšni joški, ljubi Bog! Tisoč zvezd za enega! Sonce za drugega!... Hej, da kdo več?... Zaman, zaman, to, kar je Bog posebej ustvaril, in kar zdi se mi, da najbolj sebi v veselje, to, pravim, ni naprdaj, zapomnite si že enkrat! Vas moram oštevati kot mati svojega malčka v samopostrežni: samo gledaš lahko... Pa ti boki, kako znajo migati, tako imenitno, skoraj bi se drznili reči, da je tu že imel hudič malo prste vmes...

Sicer pa dosti! Nižje se ne bomo spuščali, ste se zaman slinili. Saj nisimo na zdravniškem pregledu, kaj. Če še malo potipamo ta okrogli, nabrekli trebuh, ne bo nam zamerila, še vseč ji bo, sem prepričan! Je pa sreča, da je v takem stanju. Drugače bi kljub opozorilom, da lahko samo gledate, planili po njej, vas kar vidim, pohotneži presneti... Pa saj ni kakšna razprodaja, sezonsko znižanje cen! Samo pogledje to nedolžno zavijanje oči, pa se boste prepričali. Te kar pretrese. In lase vrže nazaj, prava kobila, v najboljšem pomenu. Prenesenem, seveda. Ampak nisem prepričan, da v resnici ne zna pošteno brcniti, prav nič preneseno. Po svoje pa je takšna brca ali klofuta vendarle nekakšen prenos, recimo prenos iskre, malo bolj groba oblika telepatije... Pa smo se začekali. No, zameri nam pa tega tudi ne, naša blagajničarka. Kadar jo stranke pustijo za pet minut pri miru, se lahko ogleduje v stekleni pregradi, pa še prav rada počne to. Samo pomislite, koliko milijonov atomov tvori ta ljubki noseček! Če tako vzameš, je en tak noseček več vreden kot vsi milijoni v bankovcih, ki jih ima tam v blagajni.

Pa sploh ni strank. Zdaj se čudi. Zdaj, ko je prepozno, ja. Pa prej, ko je odklenila pošto? Kot strela z jasnega bi jo moralo zadeti. Prvi, penzije — pa nikogar! Ona pa nič. Še za to se je komaj zmenila, da so upravnik in vsi drugi nekam izginili. Pa kaj, ji je mogoče dolgčas? Saj smo ji ga mi pomagali preganjati, ko smo jo tako brezplačno šlati... Kar pa ni bilo veliko boljše, kot če ona ves dan šlata denar. Streznimo se. So trenutki, so dnevi, ko bi ga najraje trgala, trgala cel štih, te lušče pa posvi-njane bankovce... Jih znosila na stranišče in počasi spuščala tja dol,

magari enega po enega, če bi bilo le dovolj vode v kotličku. Bi bilo kar nekaj užitka pri tem. In navsezadnje je od drugih pričakovala isto: kakšne čvrste roke, ki jo potegnejo ven, jo vržejo za radiator...ne pa to cmeravo šlatanje, ki jo potiska v drek. Ampak stvar je v tem, da jih je že našla, te čvrste roke. Zaman buljite oči, tem ima celo steno doma, zaman poskušate s svojim raskavim glasom...

Pa saj vam jo privoščim, no! Pa še tega grobarja zraven, ko je ravno tu, da vam kar brž izkoplje jamo. Čemu? Ha, ker bi vas tako zdelala, ta naša Emilija, da bi ostal samo še šop zmuljenih bankovcev za vami. Pa mogoče še izbuljene oči. Sem vas opozoril, da jih ima že celo steno doma. Zbirko, vseh barv, ampak vse te oči gledajo enako bedasto... Mogoče zato, ker so na sončni strani? In vsak večer gledajo Emilijo, ko se slači, ko gola malo zapleše po sobi, in potem gledajo iz dneva v dan bolj bedasto...

Grobar je pa ne spusti iz klešč, ne. Bi še zdaj začel kopati po njej, če bi mu pustila, mu je figo mar, da je ta zemlja posvečena. Sicer ji pa prav pride. Ni čisto sama. In navsezadnje takšen grobarček ni slabša družba kot upravnik pa še vsi drugi zraven. Nažrti drug drugega. Potem pa kozlajo. Grobar pa love muhe.

»Kako se parijo, te mrhe!« reče veselo. »Jim vročina prija, a?« Menda zna tudi misli brati, nič čudnega. Pa kako je eleganten. Ampak malo predroben... malo večji od muhe. Pa je navsezadnje le bolj prijeten.

»Ste presteli?« reče. »Ni ravno veliko, kaj?« In si misli: Saj bo zapil, kaj pa drugega. In spet ji je prebral z obraza ali kar naravnost iz lobanje, te ljubke lobanje, ki bi jo hotel imeti doma na posteljni omarici.

»Bo kakšnih dvajset litrov konjaka, ampak najslabše vrste, se razume... Vidite, se res ne splača. Domačega žganja dobim za ta denar vsaj petdeset litrov. Pa je mogoče kaj slabše zato? In če imaš srečo, še kakšen liter zastoj. Zveze. Ti pride zvečer spodrecana kmetica, še dobro ohranjena, to lahko presodim na prvi pogled: ta bi bila krasna mrlička...«

To jo je malo prizadelo, našo blagajničarko, namrdnila se je in začela gledati skozi okno. Ampak tam tudi ni bilo boljše: kakor da bi danes res vsi pomrli.

»Eh,« se ne da ugnati grobarček, »si nikar ne mislite nič slabega o meni! Lepo vas prosim! Se ne splača... Kakšne prekrasne sem že videl... Ampak vse imajo to grdo lastnost, da so prehladne. Ne maram hladnih, častna beseda, da si ne bi mislili... Njim samim je seveda figo mar. Ko sem jih še umival, prej včasih, kaj mislite, ko bi katera ožive-la?... A! Pa si mislim: »Lojzek, kaj bi storil?« »Nič,« si odgovorjam. »Lepo bi jo do konca umil in če bi hotela, bi ji rekel: Oprostite, gospa, ali gospodična, to je že plačano!... Se vam pa doma ne bo treba umivati.« Vidite, tako bi ji rekel... Ampak zdi se mi, da danes nekam čudno preska-kujem, eno lopato tu, drugo tam, ne, tako ne gre... Treba je najprej opravit s tisto kmetico...«

»Bi vas nekaj vprašala, glede na vaše delovne izkušnje...«

»Ha! Delovne izkušnje? To je kariera, gospodična, kariera, razumete! In ne mogoče kakšna posrana politična kariera ali igralška, kar je tako eno in isto... No, ne rečem, tudi poštarsko delo je po svoje lepa kariera, ampak z grobarjevo se ne more primerjati! Jih je bilo na desetine taktih, ki so si nekaj domišljali, me še pogledali niso, če si jih pozdravil, sploh niso odprli ust, to so počeli samo še na kakem velevažnem sestanku... nazadnje pa ti takle gospod pride meni v roke. Pravzaprav se pa ni dosti spremenil: še zmeraj tako važno gleda, le da se zdaj skuša nasmehnuti, ampak ust ti še zmeraj ne odpre in hladen mogoče tudi ni veliko bolj, kot je bil že ves čas... »No, dragi moj,« mu rečem, »končno se boš izvolil malo zanimati zame! Za moje delo pravzaprav. To se te bo zdaj hudimano tikalo, a! Nič ne rečeš? Pa ga malo sunem pod rebra. Je pa škoda, da ne moreš govoriti. Bi mi mogoče rekli: Tovariš, pomagaj! No, no, saj ti verjamem, da ni kaj prida tam, kjer si zdaj. Vidiš, taka je razlika med nama: ti si tu polizal med, zdaj pa imaš drek, jaz pa že tu drek, no — pa mi tam ne bo tako težko! Čakajte, gospodična, saj ne bom več...«

Emilija je stopila k oknu, ni ga hotela več poslušati. Je postal že prav tečen s to svojo kariero. Ni imelo smisla, da bi ga vprašala. Ampak zdaj je silil vanjo. No, pa naj ji pove, kako je s tistim, ko pravijo, da je treba pri kakšni babnici jezik posebej ubiti in ga še globlje zakopati? Naj ji pove, če ve, kako bo s to rečjo pri njem! Tako je le dosegla, da je za kakšno minuto utihnil. Šel pa še zmeraj ni. Mogoče se je še zmeraj spominjal tiste kmetice, ki bi bila krasna mrlička, ali pa se je po tihem pogovarjal s katero od svojih strank. Bilo je pa tudi kar smešno: njene stranke, tisti penzionisti, ki jih danes začuda ni od nikoder, kmalu postanejo njegove, in po svoje imata res nekaj skupnega... Ampak je vprašanje, ali bi se temu lahko reklo združeno delo. Ali pa: kakšno samoupravljanje je to, če grobar tako grdo ravna z mrličmi? Tu nekaj ni v redu, prav gotovo ne!

Ko sta minili kakšni dve minuti, se je grobar nehal kujati, rekel je:

»Imate popolnoma prav! Sem res grd, prava svinja! Ampak ko me pa jezijo! Razumete? Zakaj se, denimo, smehljajo, kakor da jim gre še zmerom boljše kot meni? Zakaj se pošteno ne pripravijo, ne bi bili videti tako bedasti... Saj ima vsakdo že v življenju kje kakšno planoto, mogoče samo jaso... Tam se lahko brez sra-

mu zruši, ne tako na zunaj... Ali pa bi se ujel za kakšno vejo ob tem smrdljivem toku... ampak ne, rajši se ves čas utaplja... na koncu bi pa rad znova poskusil...«

»Saj ste pravi pesnik!« reče Emilija, ampak ni gotovo, ali resno misli. Pač pa se v tem trenutku sama tako počuti, ne kot pesnik, še veliko lepše: kot pesem. Kot polna čaša, prepolna skoraj, da že gre čez rob, in ni rečeno, da ni tega povzročilo ravno to »prekopavanje mrličev«. Ob vsem tem in še ob čem hujskem si je ona tebi nič meni nič upala biti srečna! Ker je v njeni sreči tudi nekaj ali celo veliko trpkosti, se ji pravzaprav ni bati, da ji jo bo kdo sunil, kakor se mora včasih tresti za denar, ki ga ima v blagajni. Trpka sladkost ljubezni na daljavo! Pa ne brezplodna, ne mislite si, in ne večno taka! Njen ljubi je zdaj nekje daleč, sodeluje pri nekem važnem in tajnem znanstvenem poskusu... Včasih se je polotijo dvomi: dela on te poskuse ali jih bolj drugi delajo na njem? In tudi ji ni čisto jasno, za kaj gre. To je tajna, ji odgovorjajo, če se hoče pozanimati. No, pa tajna. Tudi v njej raste nekakšna tajna, mogoče največja od vseh, ampak ona ničesar ne skriva! Mogoče je treba skrivati samo takrat, kadar bi se sicer odkrita stvar pokazala kot nekaj poniglavega, ničvrednega? Ampak njen ljubi ni tak, ne, t a m gre gotovo za nekaj velikega! On zna delati samo velike stvari. Je pa včasih tudi težko, če nisi z malim zadovoljen...

»Pst!« reče in je videti resnično vznemirjena.

»Kaj?« Grobarček se ji približa, toliko da ne zleze čez polico. Ga skoraj še bolj vznemirja kot njo. »A? Kako je zdaj? Ampak veste, če bi prišlo... hm, v teh stvareh nisem ravno več, bi vam težko kaj pomagal...«

»Ste pa res pravi! Saj še ni čas! Samo poslušam.«

»Poslušate? Kako poslušate, če ste pa rekli, da žari?«

»Zdaj šepeta... No, poslušajte! Seveda, od zunaj je težko...«

»Pa mi vi povejte! Kaj pravi?«

»Nič ne pravi. Je menda jasno. Šepeta, šepeta, šepeta! Ko kak potoček, kot vetrič v borovcih. Kako nepopisno je to in ti gre skozi kri... Kako mehko, starodavno... Kakor da mi govori: Benjamin mi bo ime, Benjamin mi bo ime... Vidite, pa sem se spomnila!...« Grobarček jo je samo začudeno gledal, rekel pa ni nič. Teh skrivnosti ni mogel poznati, čeprav je drugače marsikaj vedel o življenju.

Družinica